

Anna Hiekkataipale

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan
ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK) / diakoniatyö
Opinnäytetyö, 2019

TURVAPAIKANHAKIJAT OSANA SEURAKUN- TAA - Toiminnallinen opetustapahtuma Diakonia-ammattikor- keakoulun kirkollisten tutkintojen opiskelijoille

---

TIIVISTELMÄ

Anna Hiekkataipale

Turvapaikanhakijat osana seurakuntaa - Toiminnallinen opetustapahtuma Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkollisten tutkintojen opiskelijoille

47 sivua ja 4 liitettä

Syksy, 2019.

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK) -diakoni

Tämä opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opetustapahtumana Diakonia-ammattikorkeakoulun Helsingin toimipisteessä. Opetustapahtuma suunnattiin kirkollisten tutkintojen opiskelijoille ja se toteutettiin osana opetussuunnitelmassa olevaa Kirkon monikulttuurisuustyö ja kansainvälinen vastuu- opintokokonaisuutta.

Opinnäytetyön tavoitteet olivat seuraavat; 1) Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkollisten alojen opiskelijat lisäävät sisältöosaamistaan turvapaikanhakijoista ja heidän sijoittumisestaan diakoniatyön asiakaskuntaan ja 2) Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkollisten alojen opiskelijat vahvistavat valmiuksiaan kohdata turvapaikanhakijoita seurakuntien asiakkaina sekä rohkaistuvat turvapaikkatyötä kehittävän työotteen omaksumiseen. Opinnäytetyön tavoitteet suhteutuivat myös Kirkon monikulttuurisuustyö ja kansainvälinen vastuu- opintojakson tavoitteisiin.

Opinnäytetyön toteutus koostui turvapaikanhakijoihin liittyvän teoreettisen viitekehyksen eri osa-alueiden käsittelystä osin luennon ja osin osallistavien menetelmien keinoin. Opetustapahtumasta kerättiin palautetta opiskelijoilta. Saadun palautteen perusteella voidaan johtopäätöksenä todeta, että tarve turvapaikka-aiheisen tietämyksen sisältöosaamisen lisäämiselle on ollut todellinen ja myös tullut täytetyksi tämän opinnäytetyön avulla.

Lisäksi opinnäytetyöllä oli kaksi ammatillisia tavoitetta. Tärkein ammatillinen tavoite oli yleisesti opetustapahtuman suunnitteleminen, toteuttaminen ja arviointi. Tätä tavoitetta lähestyttiin täydentämällä koulutussuunnittelun perusteoriaa prosessin aikana tehdyillä havainnoilla. Toisena ammatillisena tavoitteena oli rakentaa sekä opiskelijoille että työelämäkumppanille jaettavissa oleva tietopaketti ajankohtaisesta aiheesta. Opetustapahtumasta valmistettiin diaesitys, joka luovutettiin opiskelijoiden ja Diakonia-ammattikorkeakoulun käyttöön jatkoa varten.

Asiasanat: turvapaikanhakijat, turvapaikkatyö, monikulttuurinen ohjaus, opetuksen suunnittelu

ABSTRACT

Anna Hiekkataipale

Asylum seekers as a part of congregation – A functional teaching event for church-based degrees at Diaconia University of Applied Sciences

47 Pages and 4 appendices

Autumn, 2019

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services Option in Diaconal Work

Bachelor of Social Services

This thesis was conducted as a functional teaching event at the campus of Diaconia University of Applied Sciences in Helsinki. The teaching event targeted Bachelor students in Diaconal work, Christian youth work and Early Childhood Education and Care and it was integrated to a study module on multicultural studies for these student groups.

The goals of this thesis were as follows. The students of church-based degrees increase their substance knowledge about asylum seekers and how they are set in the congregational life. Another goal was that the students of church-based degrees enhance their preparedness on encountering asylum seekers in church and embody improving methods on how to work together with this group. The goals were also linked to the general goals of the class.

The execution of the thesis consisted of theory-based themes about asylum seekers which were approached with lecture and participatory methods. Feedback was also collected from the students. Based on the feedback it is clear that there was a need to increase fact-based knowledge about asylum seekers and that the need has been met by this thesis.

This thesis also had two professional goals. The most important one was to plan, execute and evaluate a teaching event in general. This was approached by combining basic theory about education planning and observations about the process. The other professional goal was to construct a material about a current subject that could be provided both to the students and to the cooperation partner. A slide show was made during the process and it has been shared to the students and Diaconia University of Applied Sciences for further use.

Keywords: asylum seekers, working with asylum seekers, multicultural counselling, educational project planning

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TURVAPAIKAN HAKEMINEN JA MONIKULTTUURINEN OHJAUS	6
2.1 Turvapaikanhakija-maahanmuuttaja	6
2.2 Monikulttuurinen ohjaus	8
2.3 Rasismi, vihapuhe ja radikalisoituminen	9
3 TURVAPAIKANHAKIJAT SEURAKUNNASSA	13
3.1 Seurakuntien turvapaikkatyö	13
3.2 Teologiset perusteet turvapaikanhakijoiden auttamiselle	14
3.3 Kristinuskoon kääntyneet ja ei-kristityt turvapaikanhakijat sekä kirkkoturva	16
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	19
4.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	19
4.2 Opinnäytetyön tausta ja tavoitteet	19
4.3 Opetustapahtuman suunnittelu	22
4.4 Opetustapahtuman toteutus	24
4.5 Opetustapahtuman arviointi	27
5 POHDINTA	34
5.1 Opinnäytetyön tavoitteiden toteutuminen	34
5.2 Ammatillinen kehittyminen	35
5.3 Eettinen pohdinta	38
LIITE 1. Tuntisuunnitelma	47
LIITE 2. Opetustapahtuman ohjelma.	48
LIITE 3. Opetustapahtuman materiaalit.	49
LIITE 4. Kyselylomake.	62

1 JOHDANTO

Vuonna 2015 Suomessa koettiin poikkeuksellinen tilanne, kun maahan saapui hyvin lyhyessä ajassa yli 30 000 turvapaikanhakijaa. Turvapaikanhakijoiden suuri määrä oli seurausta pitkittyneestä, laajalle levinneestä pakolaiskriisistä, jonka aiheuttajina ovat olleet lukuisat konfliktit muun muassa Lähi-Idässä ja Afrikassa. (Sisäministeriö 2019.)

Turvapaikanhakijoihin ja pakolaisiin liittyvät aiheet ovat jo muutaman vuoden hallinneet keskustelua maahanmuutosta eri sektoreilla. Valtakunnallisella tasolla keskustelua käydään uhka vai mahdollisuus-tyyppisellä tasolla. Populismi ja asioiden redusointi on tullut osaksi poliittista retoriikkaa. (Keskinen 2009, 41.)

Poliittinen keskustelu sekä aiheen uutisointi ovat kuitenkin hyvin irrallaan maahanmuuton, ja erityisesti turvapaikanhakijoiden arjesta ja prosesseista. Todellinen työ tapahtuu Sisäministeriön alaisen Maahanmuuttoviraston turvapaikkayksikössä, vastaanottokeskuksissa sekä kolmannen sektorin toimijoiden keskuudessa.

Myös evankelisluterilaisen kirkon rooli turvapaikanhakijoiden parissa tehtävässä työssä nousee esiin aika ajoin. Konkreettisesti kirkon tekemä turvapaikkatyö näyttäytyi erityisesti vuonna 2015 rajavastaanoton, hätämajoituksen, vaatekeräysten sekä ruuanjakelun järjestämisen muodossa, kun useat seurakunnat valjastivat tilansa ja toimijansa eräänlaisiksi nopean toiminnan joukoiksi uudessa tilanteessa. Muita kirkon turvapaikkatyön toimia ovat olleet esimerkiksi vapaaehtoinen kielenopetus ja vierailut vastaanottokeskuksissa, ekumeeninen yhteistyö sekä yhteistyöverkoston rakentaminen muiden kentän toimijoiden kanssa sekä kasteopetus niille, jotka ovat halunneet kääntyä kristinuskoon. (Niemi & Siirto 2017)

Vaikka turvapaikanhakijamäärät ovat viime vuosina palanneet vuotta 2015 edeltävälle tasolle, ovat turvapaikanhakijat tulleet osaksi suomalaisten arkea myös

seurakunnissa. Kirkon vastuu ottaa turvapaikanhakijatyö osaksi perustehtäväänsä perustuu yksinkertaisimmillaan teologisiin näkemyksiin lähimmäisenrakkaudesta, kirkon palvelutehtävästä ja heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttamisesta. Lisäksi kirkon tärkeänä tehtävänä on etsiä ratkaisuja yhdessä elämisen taidon vahvistamiseksi. (Niemi & Siirto 2017, 83).

Tämä opinnäytetyö on kohdistettu Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkollisten tutkintojen opiskelijoille. Opinnäytetyön tarkoituksena on rakentaa opetustapahtuma, jonka sisällöt välittävät tietoa turvapaikanhakijoihin liittyvistä käsitteistä ja ajankohtaisista ilmiöistä ja näiden suhteesta evankelisluterilaiseen kirkkoon Suomessa. Tämän tiedon välityksellä tavoitellaan opiskelijoiden turvapaikanhakijoiden kohtaamiseen liittyvien valmiuksien vahvistamista sekä turvapaikkatyöhön rohkaisevan työotteen omaksumista. Opinnäytetyö ottaa osaa turvapaikanhakijoista käytävään keskusteluun ja syventää yhteistyössä Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa monikulttuurisuuteen liittyviä opintoja. Opetustapahtuma toteutettiin syyskuussa 2019 Diakonia-ammattikorkeakoulun Helsingin kampuksella osana kirkon alojen opiskelijoiden lähiopetusta.

2 TURVAPAIKAN HAKEMINEN JA MONIKULTTUURINEN OHJAUS

2.1 Turvapaikanhakija-maahanmuuttaja

Siirtolaisuusinstituutin tuottamassa Siirtolaisuus Suomessa ja Euroopassa- op- paassa eritellään maahanmuuton yleisimmät syyt. Vuonna 2011 EU:n ulkopuo- lelta saapuneiden maahanmuuttajien suurin joukko on tullut Suomeen joko opis- kelemaan, tekemään työtä tai perhesiteiden perusteella. Tämä joukko muodos- taa yhteensä noin 85 prosenttia oleskeluluvan saaneista. Muilla perusteilla oles- kelulupaa hakeneita on noin 15 prosenttia. Tähän joukkoon kuuluvat myös turva- paikanhakijat ja pakolaiset, joita on noin 10 prosenttia. Lukuun ottamatta vuoden 2015 piikkiä turvapaikanhakijoiden määrässä nuo luvut ovat pysyneet suhteelli- sen samoina. Kaikista maahanmuuttajista turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten osuus jää siis kymmenesosaan. (Siirtolaisuusinstituutti).

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta (Sisäministeriö 2019). Suomesta voi saada turvapai- kan sellainen henkilö, jolla on aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainon kohteeksi esimerkiksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskun- nalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. (Maahanmuutto- virasto A 2019.)

Vuonna 2017 Maahanmuuttovirastoon jätettiin 5059 hakemusta, joista 2139 oli ensimmäisiä hakemuksia ja loput joko uusintahakemuksia tai EU:n sisäisinä siir- toina Suomeen siirrettyjen hakemuksia. Vuoteen 2016 verrattuna ensimmäisten hakemusten lukumäärä on lähes puolittunut, mikä heijastelee vielä vuoden 2015 suurta tulijoiden määrää. Huomionarvoista on, että vuoden 2017 uusien turva- paikkahakemusten lukumäärät ovat jopa alhaisemmat kuin ennen vuoden 2015 piikkiä, jolloin hakemusten määrä on ollut kolme-neljä tuhatta vuosittain. Vuonna 2017 oleskelulupia Suomeen on haettu yhteensä noin 64 000 joista kansainväli- sen suojelun perusteella haettuja on yllä mainittu reilut viisi tuhatta hakemusta, eli noin 8 prosenttia kaikista haetuista oleskeluluvista. (Maahanmuuttovirasto 2018).

Turvapaikkaprosessi etenee tiettyjen vaiheiden mukaisesti. Kun turvapaikkahakemus tehdään, se siirtyy Maahanmuuttoviraston käsiteltäväksi ja turvapaikanhakija vastaanottokeskuksen asiakkaaksi. Maahanmuuttovirasto perehtyy hakemukseen ja kutsuu turvapaikanhakijan puhutteluun, jossa käydään läpi hakemuksen yksityiskohtia. Puhuttelun perusteella päätetään, saako henkilö suojelua vai ei. Myönteinen päätös voi perustua turvapaikan eli pakolaisaseman (4 vuotta + jatkolupa), toissijaisen suojelun (4v + jatkolupa) tai muun oleskeluluvan (terveydelliset syyt, perhesiteet, ym. inhimilliset syyt, 1v) myöntämiselle. (Maahanmuuttovirasto B 2019).

Jos perusteita turvapaikan myöntämiselle ei ole, henkilö saa kielteisen päätöksen. Päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen jossa se lähtee uudelle arviointikierrokselle. Jos hallinto-oikeuden päätös on myös kielteinen, voi muutoksenhakua jatkaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallinto-oikeuden myöntämällä valitusluvalla. Päätöksen pysyessä kielteisenä henkilön oleskeluoikeus lakkaa ja hänen täytyy poistua maasta. (Maahanmuuttovirasto C 2019).

Turvapaikanhakijoiden oikeusturvan takaa vastaanottoaikana laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (L 746/2011). Laissa määritellään vastaanottopalveluiden sisällöt, vastaanottorahan määrä sekä turvapaikanhakijoiden velvollisuudet. Ulkomaalaislaissa määritellään mm. maahantuloon, oleskelulupiin, työntekoon ja kansainväliseen suojeluun liittyvät yksityiskohdat. (L 301/2004).

Yhdenvertaisuuslaki (L 1325/2014) ulottuu myös turvapaikanhakijoihin. Lain tarkoituksena on varmistaa viranomaisten sekä koulutuksen ja työnantajien toimien yhdenvertaisuus kaikille riippumatta henkilön taustasta tai asemasta yhteiskunnassa. Turvapaikanhakijoiden asioita ensisijaisesti käsittelevät viranomaiset ovat Maahanmuuttovirasto sekä vastaanottokeskuksen työntekijät. Samoihin perusteisiin nojaa myös hallintolaki (L 343/2003), jonka tarkoituksena on varmistaa hyvän hallinnon periaatteet.

2.2 Monikulttuurinen ohjaus

Turvapaikanhakijat ovat jakamattoman ihmisarvonsa puolesta yhtäläisessä asemassa muiden sosiaalityön asiakkaiden rinnalla erilaisten palveluiden ja seurakuntien asiakkaana. On kuitenkin syytä ottaa huomioon monikulttuuriseen ohjaukseen liittyvät erityispiirteet. Monikulttuurisessa ohjauksessa pyritäänkin huomioimaan ohjattavan kulttuuri, tausta, tavat sekä koko henkilön olemus monipuolisesti.

Puukarin ja Korhosen mukaan monikulttuurisessa ohjauksessa voidaan kuitenkin tukea hyvin erilaisista taustoista tulevia yksilöitä yhteisten näkökulmien avulla, joita voivat olla muun muassa kokemuksellisuuden, ajattelevuuden, toimijuuden, sosiaalisuuden, kulttuurisuuden, biologisuuden, hengellisyyden sekä politiikan näkökulmat. Näiden näkökulmien tarkoituksena on auttaa ohjaajaa suhteuttamaan asiakkaan lähtökohtia kulloinkin ympäröivään toimintakenttään. Monikulttuurisen ohjauksen peruspilari on kulttuurisen erilaisuuden sensitiivinen huomioiminen ja ohjaajan kasvava ymmärrys omasta kulttuuritaustastaan ja sen vaikutuksista omaan toimintaansa. (Puukari & Korhonen 2013, s.13–15, 16.)

Kulttuurinen lukutaito auttaa ymmärtämään niitä vivahteita, joita erilaisista taustoista tulevat ihmiset elävät todeksi. Se on olennainen osa sosiaalialan ammattilaisen perusosaamista, ja välttämätön osa maahanmuuttajatyötä. Kulttuurienvälinen ymmärrys syvenee, kun pyritään dialogin rakentamiseen. Dialogin rakentamisessa taas on olennaista tunnistaa omaa ymmärrystään ja toimintatapojaan ohjaavat kulttuuriset piirteet. (Salo-Lee 2009, 64).

Suomessa ikänsä asuneella ja kasvaneella sosiaalialan ammattilaisella ei voi lähtökohtaisesti olla riittävää ymmärrystä kohdata esimerkiksi Euroopan ulkopuolelta yhteisöllisestä kulttuurista tulevaa, kidutettua naista. Myöskään edellä mainittu asiakas ei pysty ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja siihen liittyviä nyansseja itsenäisesti. Tämän tunnistaminen ja tunnustaminen itselle ja asiakkaalle on paitsi ammattimaista, myös reilun dialogin rakentumisen ensimmäinen askel. (Salo-Lee 2009, 65). Uskonnollinen lukutaito on niin ikään tärkeä osa monikult-

tuurista ohjausta. Uskontolukutaidon käsite kulkee käsi kädessä kulttuurisen lukutaidon kanssa – uskontolukutaidossa pyritään ymmärtämään erilaisista uskonnollisista perinteistä tulevia ihmisiä ja rakentamaan dialogia. (Konttori 2018, 1).

Tärkeä osa ja hyvä esimerkki kulttuurien ja uskontojen välisestä dialogista on riittävän kielellisen ymmärryksen saavuttaminen. Ammattilaisen on siis syytä kiinnittää huomiota kielellisiin ilmaisuihin; tärkeää on selvittää yhdessä, mitkä ovat toimivia sanavalintoja yhteisen ymmärryksen rakentamiseksi. (Salo-Lee 2009, 67). Lain kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrien tunnistamisesta sekä auttamisesta § 27 turvaa turvapaikanhakijalle ammattitulkin käytön sellaisella kielellä, mitä tämä perustellusti ymmärtää. (L 746/2011).

Turvapaikanhakijatyöhön kuuluu olennaisena osana traumojen, kriisien ja erilaisten mielenterveyden haasteiden kohtaaminen. Turvapaikanhakijoiden mielenterveyteen liittyviä riskitekijöitä ovat ennen pakomatkaa eli lähtömaassa, pakomatkan aikana sekä vastaanottaneessa maassa koetut asiat ja tunteet – menetys, pelko, vaino, väkivalta, suru, turvattomuus, epävarmuus, epätietoisuus ja ikävä. Lisäksi turvapaikanhakijoiden kokemusmaailmaan kuuluvat usein traumaattiset kriisit vaiheineen sekä yleinen, uuden paikan ja prosessin aiheuttama kriisi. (Suomen Mielenterveysseura). Näiden tunteiden tunnistaminen ja niiden käsittelyssä auttaminen ovat tärkeä osa monikulttuurista ohjausta.

Vaikka monikulttuurisella ohjauksella on eri toimijoiden tekemänä erilaisia tavoitteita, lopullinen päämäärä, maahanmuuttajan integroituminen ympäröivään yhteiskuntaan, on yhteinen (Puukari & Korhonen 2013, 21). Yhdistämällä laaja-alainen arvo-osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen erityisesti maahanmuuttotyössä vaadittavaan eettiseen herkkyyteen voidaan saada aikaan asiakkaan lähtökohtia kunnioittava palveluprosessi.

2.3 Rasismi, vihapuhe ja radikalisoituminen

Turvapaikanhakijoiden määrän kasvaessa rasismin, vihapuheen ja radikalisoitumisen teemat ovat tulleet entistä näkyvämmiksi. Tällöin myös turvapaikkatyötä

tekevien seurakunnan työntekijöiden on hyvä olla tietoisia siitä, miten valmistautua edellä mainittujen teemojen kohtaamiseen. Näin voidaan varmistaa sekä turvallinen työympäristö että mahdollistaa seurakunnassa mukana olevien turvapainhakijoiden mielekäs kohtaaminen.

Tyhjentävä käsitteenmäärittely rasismin, vihapuheen tai viharikoksen kaltaisille termeille on haastavaa, joten tässä yhteydessä nämä termit määritellään lainaamalla suoraan virallisista tietolähteistä. Maahanmuuttajille tarkoitettu tietopalvelu Infofinland määrittelee rasismin selkokielellisesti seuraavasti: ”Rasismi tarkoittaa jonkun ihmisryhmän tai siihen kuuluvan henkilön pitämistä muita huonompana esimerkiksi etnisen alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kulttuurin, äidinkielen tai uskonnon perusteella. Rasistinen rikos tarkoittaa rikosta, jonka tekijällä on rasistinen syy. Rasistinen rikos voi olla esimerkiksi väkivaltaa, kunnianloukkauksista, syrjintää, uhkailua, kiusaamista tai vahingontekoa. (Infofinland 2019. Syrjintä ja rasismi).

Viharikoksen ja vihapuheen määritelmä on hieman laajempi, sillä se kattaa edellä mainittujen ominaisuuksien perusteella myös sukupuoli-identiteetin, seksuaalisuuden, sukupuolen ilmaisun sekä vammaisuuden perusteella vihamielisessä tarkoituksessa tehdyt teot. Euroopan neuvoston ministerikomitean suosituksessa (R 97 20) vihapuhe on määritelty seuraavasti: ”*Vihapuhetta ovat kaikki ilmaisumuodot, jotka levittävät, lietsovat, edistävät tai oikeuttavat etnistä vihaa, ulkomalaisvastaisuutta, antisemitismia tai muuta vihaa, joka pohjaa suvaitsemattomuuteen. Tämä koskee niin aggressiivista suvaitsemattontaa kansalaismielisyyttä kuin vähemmistöjen, siirtolaisten, ja siirtolaistaustaisten ihmisten syrjintää ja vihamielisyyttä heitä kohtaan.*” (Poliisi 2019. Vihapuhe).

Vihapuheen kanssa käsi kädessä kulkee myös sananvapauden käsite. Sananvapauteen sisältyy perustuslain 2 luvun § 12 mukaan: ”... oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.” (L 731/1999). Sananvapauden rajoista on kuitenkin etenkin viime aikoina käyty kiivasta keskustelua, joten käsitettä voidaan pitää tulkinnanvaraisena.

Radikalisoitumisella viitataan ilmiöön, jossa yksilö tai ryhmä omaksuu tai kehittää äärimmäisiä eli ekstremistisiä asenteita liittyen esimerkiksi politiikkaan tai uskontoon. Väkivaltaisella esktrismillä tarkoitetaan väkivallan käyttämistä, siihen yllyttämistä ja sen oikeuttamista ideologiaan perustuen. (Valtioneuvosto. Tiedote. 7.2.2017). Radikalisoitumista voidaan tarkastella tässä yhteydessä kahdesta eri näkökulmasta. Toisaalta voidaan arvioida Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden radikalisoitumista, toisaalta Suomessa toimivien ääriliikkeiden ekstremististä toimintaa.

Turvapaikanhakijoiden radikalisoituminen liittyy ensisijaisesti henkilöihin tai pienryhmiin, joilla on kytköksiä kansainvälisiin terroristijärjestöihin, kuten Daeshiin. Terroristijärjestöihin jo valmiiksi kuuluvat jäsenet ovat olleet avainasemassa muun muassa viime vuosien aikana eri puolilla Eurooppaa sattuneissa terrorisakuissa. Nämä henkilöt toimivat myös värvääjinä etsien uusia jäseniä järjestöihin oleskelumaissaan (Sisäministeriö 2017).

Radikalisoitumisen uhka ei ole todellinen vain turvapaikanhakijoiden lähtömaissa. Myös kohdemaissa on paljon riskitekijöitä, jotka altistavat erityisesti nuoria miehiä radikalisoitumiselle ja äärijärjestöihin liittymiselle. Tällaisia tekijöitä voivat olla esimerkiksi jatkuva ulkopuolisuuden kokeminen, toimettomuus, psyykkiset traumat, pettymykset uuteen maahan ja sen järjestelmään. Lähtömaissa olevat riskit, kuten matala koulutustaso ja unelma paremmasta toimeentulosta saatavat olla mahdollisia radikalisoitumisen lähteitä myös kohdemaassa. (Koivunen 2016, 78).

Suomessa väkivaltaista radikalismia ei edusta ainoastaan islamistinen ekstremismi vaan myös muut ääriliikkeet. Suomalaisten ääriliikkeiden näkyvin toimija viime vuosien aikana on ollut Pohjoismainen Vastarintaliike (PVL), jonka tavoitteena on kansallissosialistisen valtion luominen epädemokraattisin keinoin. Vaikka Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen toiminta ei ole välittömän väkivaltaista, on sen toiminnassa ollut väkivallan elementti jo sisäänrakennetun kansallissosialistisen ideologian muodossa. (Sisäministeriö 2017).

Rasistinen liikehdintä ei muodosta kokonaisuutena suurta uhkaa turvallisuudelle, mutta voi alueittain olla hyvinkin näkyvää ja uhkaavaa. Tällainen rasistisen toiminnan paikallistoiminnan ilmenemismuoto ovat Soldiers of Odinin kaltaiset uusnatsistiset katupartiot, joita perustettiin turvapaikanhakijoiden määrän kasvassa. (Sisäministeriö 2017).

Suomalaisten väkivaltainen radikalisoituminen on voimistunut erityisen vahvana suhteessa juuri turvapaikanhakijoihin. Kasvanut terrorismin uhka maailmalla on näyttäytynyt islamofobian ja yleisen epäluulon vahvistumisena. Turvapaikanhakijoita on yleisesti käsitelty yhtenä joukkona, ja esimerkiksi syyllistetty tapahtuneista terrori-iskuista. Lisäksi turvapaikanhakijoihin on kohdistunut fyysistä uhkaa, kun esimerkiksi vastaanottokeskuksiin on tehty hyökkäyksiä. (Sisäministeriö 2016).

Väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy kuuluvat nähdäkseni olennaisesti turvapaikkatyötä tekevän seurakunnan työntekijän osaamiseen, ovathan ne kytköksissä syrjäytymisen ja osallisuuden kaltaisiin suurempiin kokonaisuuksiin. Tiiviillä viranomaisyhteistyöllä ja tarkoituksenmukaisella koulutautumisella voidaan kasvattaa näitä valmiuksia myös kirkon työntekijöiden piirissä.

3 TURVAPAIKANHAKIJAT SEURAKUNNASSA

3.1 Seurakuntien turvapaikkatyö

Vuonna 2015 Suomeen tulleen suuren turvapaikanhakijamäärän myötä käynnistettiin selvitys siitä, miten suomalaiset evankelisluterilaiset seurakunnat voisivat olla tukemassa turvapaikanhakijoita. Tätä toimintaa kutsutaan turvapaikkatyöksi. (Niemi & Siirto 2017, 9). Hankkeen aineisto kerättiin haastattelemalla seurakuntien työntekijöitä ja toimijoita eri puolilla Suomea sekä Diakoniabarometriin että haastattelun tuloksiin perustuvalla kyselyllä. (Niemi & Siirto 2017, 10–11).

Seurakuntien turvapaikkatyö lähti liikkeelle asteittain ja paikkakunnasta riippuen. Niissä seurakunnissa, joissa oli jo valmiiksi maahanmuuttajatyön käytäntöjä ja nimettyjä työntekijöitä, pystyttiin reagoimaan turvapaikanhakijoihin hieman nopeammin kuin muualla. Joissakin seurakunnissa ryhdyttiin yhteistyöhön muiden turvapaikkatyötä tekevien toimijoiden, kuten Suomen Punaisen Ristin kanssa. Jotkut seurakunnat järjestivät hätämajoitusta, vaatekeräystä tai vastasivat muuhun konkreettiseen tarpeeseen ja osa seurakunnista keskittyi tiedottamaan ajankohtaisista asioista. (Niemi & Siirto 2017, 13–17).

Erityisesti seurakuntien vapaaehtoiset olivat aktiivisesti mukana järjestämässä toimintaa vastaanottokeskuksissa, ja seurakunnat tarjosivat myös omia tilojaan toimintoihin. Turvapaikanhakijoita kutsuttiin myös joissain seurakunnissa mukaan jo olemassa olevaan toimintaan ja heille tarjottiin mahdollisuutta keskustella diakoniatyöntekijän kanssa. (Niemi & Siirto 2017, 19–22). Kielenopetus sekä opiskelu- ja työasioissa auttaminen tulivat myös osaksi seurakuntien turvapaikkatyötä. Joissakin seurakunnissa kehitettiin myös ystävä- ja tukitoimintaa osallisuuden vahvistamiseksi sekä järjestettiin tapahtumia ja tempauksia yhdessä turvapaikanhakijoiden kanssa. (Niemi & Siirto 2017, 22–24).

Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu herätti ristiriitaisia tunteita niin seurakuntien toimintaympäristöissä kuin työntekijöissäkin ja sosiaalinen media vakiintui

nopeasti julkisen keskustelun paikaksi. Seurakunnan osallistumista turvapaikkatyöhön pidettiin tarpeettomana ja turvapaikkatyöhön kohdistettavien resurssien pelättiin olevan pois ”tavallisesta” seurakuntatyöstä. Samasta asiasta olivat huolissaan myös joidenkin seurakuntien työntekijät, jotka lähtivät penseästi tai eivät ollenkaan mukaan turvapaikkatyöhön. (Niemi & Siirto 2017, 51–53).

Turvapaikanhakijoiden kanssa työskenteleville diakoniatyöntekijöille on olemassa jonkin verran ohjeistuksia, jotka liittyvät lähinnä psykososiaalisen tuen antamiseen sekä turvapaikanhakijoiden parissa tehtävään vapaaehtoistyöhön. (Sakasti 2018). Lisäksi vuosina 2010–2011 toteutetun Helsingin seurakuntien diakoniatyön kehittämishankkeen loppuraportissa on erikseen yksi luku maahanmuuttaja-asiakkaan kohtaamisesta. (Korpaeus-Hellsten ja Kojo-Gregoriadis 2011.) Raportin mukaan mahdollistaakseen kokonaisvaltaisen kohtaamisen diakoniatyöntekijän on syytä olla perehtynyt erilaisiin turvapaikanhakijan tilanteeseen liittyviin asioihin ja käsitteisiin. Näin kirkko voisi osallistua aktiivisesti oleskelulupaprosessien neuvontaan, vastaanottotyöhön sekä vapaa-ajan toiminnan löytämiseen. Vähintään näiden kokonaisuuksien ymmärtäminen yhdistettynä monikulttuurisen ohjauksen käytäntöihin auttavat diakoniatyöntekijöitä tukemaan turvapaikanhakijaa. (Korpaeus-Hellsten & Kojo-Gregoriadis 2011, 38–42).

3.2 Teologiset perusteet turvapaikanhakijoiden auttamiselle

Seurakuntien työntekijöistä turvapaikanhakijoiden kanssa eniten yhteistyötä tekevät diakonia- ja perhetyöntekijät. Diakoniatyön asiakkaaksi hakeudutaan monista eri syistä, mutta usein syyt liittyvät kotoutumisen ja sopeutumisen haasteisiin, oleskelulupaprosesseihin, yhteiskunnan palveluiden epäselvyyteen tai lähtömaiden traumaattisiin kokemuksiin, joiden käsittelyyn kaivataan tukea. Kirkosta haetaan toisinaan myös turvaa. (Puuska 2012, 137.)

Kristillinen ihmiskäsitys näkee jokaisen samanarvoisena ja yhtä arvokkaana, ja tällöin asettaa jokaisen ihmisen taustasta riippumatta yhtä osalliseksi Jumalan rakkaudesta. Kristinuskon sanomasta erityisen tekee sen asettuminen erityisesti

heikkojen ja sorrettujen puolelle. (Korpaeus-Hellsten & Kojo-Greoriadis 2011, 38).

Heikompien auttamisella on syvät raamatulliset perusteet. Vuoden 1959 Kirkkojen maailmanneuvoston määrittelemät diakonian raamatulliset juuret korostavat kirkon palvelutehtävää ”kaikkien niiden hyväksi, jotka sen (kirkon) omassa keskuudessa ovat avun tarpeessa ja osattomia”. (Malkavaara 2007, 206.) Tätä sanomaa puoltavat myös tunnetuimmat Raamatunkohdat kultaisesta säännöstä, laupiaasta samarialaisesta, Vuorisaarnasta sekä vähäisimmistä veljistä. Turvapaikanhakijoihin ja pakolaisiin, tai ”muukalaisiin”, liittyviä raamatunkohtia löytyy niin Mooseksen kirjoista (1. Moos. 18, 3. Moos 19:33–34) kuin Paavalin kirjeistäkin (Ef. 2:19). Kohdissa toistuvat vieraanvaraisuuden, hyväksymisen ja inklusion teemat.

Lisäksi avunantamisen turvapaikanhakijoillekin kirkossa määrittelee kirkkojärjestyksen diakoniaa kuvaava luku 4, § 3, jossa todetaan seuraavasti: ”Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta.” (Kirkkojärjestys). Turvapaikanhakijoiden auttaminen kirkossa on siis teologisesti äärimmäisen perusteltua ja jopa sisäänkirjoitettua kirkon omaa toimintaa ohjaaviin säännöksiin.

Seurakunnan tarjoaman palvelun tehtävä suhteessa turvapaikanhakijoihin on kahtalainen. Toisaalta työntekijät kohtaavat yksilöitä, perheitä ja yhteisöjä ja auttavat näitä haasteissaan. Toisaalta kirkko sitoutuu myös koko toiminnassaan rakentamaan yhteiskuntaa, joka olisi syrjinnästä, rasismista ja sorrosta vapaa. Tässä seurakuntia ohjeistavat muun muassa Ekumeenisen paastojulistuksen teesit, jotka alleviivaavat ihmisarvon puolustamista, hyvinvoinnin edistämistä ja asettumista hädässä olevien turvapaikanhakijoiden puolelle. (Puuska 2012, 136.)

3.3 Kristinuskoon kääntyneet ja ei-kristityt turvapaikanhakijat sekä kirkkoturva

Vuonna 2017 kristinuskoon on kääntynyt turvapaikkaprosessissa olevia henkilöitä noin 700, ja kääntyminen kristinuskoon on ollut suosituin uusi perustelu turvapaikan hakemiselle. (Maahanmuuttovirasto 2018; Juusela 2017.) Tämä ilmiö on herättänyt paljon keskustelua ja eettistä pohdintaa. Uskonnollinen vaino on peruste turvapaikan saamiselle. Uskonnollisen vainon mahdollisuuden todeksi osoittaminen on kuitenkin osoittautunut hankalaksi, sillä usea turvapaikanhakija on kääntynyt kristinuskoon vasta kielteisen turvapaikkapäätöksen jälkeen. Tämä on aiheuttanut epäselvyyksiä turvapaikkapuhutteluissa, kun maahanmuuttovirasto ei ole katsonut kääntyneiden voineen esittää tarpeeksi päteviä todisteita ”uskonsa lujuudesta”. (Keskitalo 2017). Maahanmuuttovirastoon on ilmiön johdosta perustettu uskontoasioiden asiantuntijan tehtävä.

Jos kristinuskoon kääntynyt turvapaikanhakija saa kielteisen turvapaikkapäätöksen, hänen täytyy palata omaan lähtömaahansa. Tällöin hän palaa usein ympäristöön, jossa kristinuskon harjoittaminen ei ole turvallista. Vaikka Maahanmuuttovirasto katsoisi, että henkilö pystyy harjoittamaan uskontoaan maltillisesti, tarkoittaa se usein maan alla toimimista ja pelkoa kiinnijäämisestä tai vainon kohteeksi joutumisesta. (Ulla Siirto, henkilökohtainen tiedonanto 5.9.2019).

Toinen turvapaikanhakijoihin liittyvä ajankohtainen teema on kirkkoturva. Kirkkoturva tarkoittaa tilannetta, jossa yksittäinen ihminen tai perhe kääntyy seurakunnan puoleen hakeakseen turvaa kielteisen turvapaikka- tai oleskelulupapäätöksen jälkeen. Suomessa kirkkoturva on seurakuntakohtaista, eli seurakunnat saavat itse määritellä, tarjoavatko ne sitä. Kirkkoturvaa kuitenkin peräänkuulutetaan osana diakonista vastuuta sekä sosiaalieettisenä kannanottona. Kirkkoturvaa voisikin luonnehtia äärimmäiseksi diakonian muodoksi - se on apua silloin kun ihminen on pudonnut yhteiskunnan turvaverkon jokaisen kerroksen läpi ja elää paperittoman statuksella. (Kirkkoturvakäytäntö seurakunnille 2015).

Kirkkoturva ei kuitenkaan ole sulkeutunutta radikalismia tai valtiovallan vastustamista, vaan toimii yhteistyössä viranomaisten ja kirkon hallinnon kanssa. Kirkkoturvatapauksille ei ole olemassa tarkkaan määriteltyjä sisältöjä, vaan ne ovat tilannekohtaisia. Vaikka kirkko myöntäisikin kirkkoturvan, se ei voi myöntää turvapaikkaa eikä automaattisesti vaikuttaa positiivisen oleskelulupapäätöksen saantiin. Kirkkoturvan tarkoitus on tukea ihmistä tämän elämäntilanteessa ja tarjota sitä apua, minkä äärelle tältä on eväty pääsy. (Kirkkoturvakäytäntö seurakunnille 2015).

Vaikka osa kirkon yhteyteen hakeutuvista turvapaikanhakijoista on kristittyjä tai kääntymässä kristityiksi, suuri osa turvapaikanhakijoista tällä hetkellä on muslimeita. Kulttuurisesti ja hengellisesti rikastuvassa yhteiskunnassa on tärkeää osata kohdata myös ihmisiä, jotka ovat eläneet eri uskontojen vaikutuspiirissä. Turvapaikanhakijoiden kanssa työskentelevät kirkon työntekijät tarvitsevat tuekseen tietoa muun muassa islamiin kuuluvista keskeisistä elämänohjeista, eettisistä periaatteista ja ihmiskäsityksestä. (Korpaeus-Hellsten & Kojo-Gregoriadis 2011, 39).

Kristinuskon ja islam ovat eläneet rinnakkain jo 1500 vuotta. Kuitenkin islam uskontona ja ajatusrakenteena herättää edelleen niin paljon kysymyksiä ja epäilyksiä kristityssä Suomessa. Voisi sanoa, että kielteisiin mielikuviin islamista ovat vaikuttaneet väkivaltaisten, uskontoon löyhemmin ja tiiviimmin liittyvien ääriliikkeiden nousu etenkin viime ja tämän vuosisadan aikana. (Hukari 2009, 125). Argumentti on kuitenkin hataralla pohjalla, kun katse kääntyy läntisen maailman uusnatsismin ja muiden äärioikeistolaisten liikkeiden kasvuun. Keskustelu ääriliikkeistä on jokseenkin ylivilittynyttä, sillä suurin osa islamilaisesta yhteisöstä elää rauhanomaisesti ja pyrkii yhteisöllisesti hyvään elämään. Seurakuntien työntekijöiden tehtävänä onkin toimia ennakkoluulojen vähentäjinä ja vuoropuhelun avaajina. (Hukari 2009, 133).

Myös toisin uskovien kunnioittavalle kohtaamiselle löytyy ohjeistus kristinuskon sisältä. Ajatus lähimmäisyydestä koskee jokaista ihmistä taustasta riippumatta. Jeesuksen esimerkkiä noudattaen kristityt ovat valmiita kohtaamaan toiseuden ja hyväksymään sen. Kultainen sääntö ohjaa kirkkoa, sen jäseniä ja työntekijöitä,

asettumaan toisen ihmisen asemaan ja tutkimaan toisen elämäntilannetta empaattisesti. (Hukari 2009, 136).

Voidaankin siis todeta, että yhteistyö kaikenlaisista taustoista tulevien turvapaikanhakijoiden kanssa voi toimia kirkolle ainoastaan eduksi. Ottamalla huomioon työssään myös ei-kristityt turvapaikanhakijat kirkko paitsi toteuttaa omaa missio-naarista luonnettaan, myös lähettää tärkeän viestin muualle yhteiskuntaan: me onnistumme vain, jos teemme yhdessä.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

4.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Opinnäytetyön mahdollisia toteuttamistapoja on kaksi: tutkimuksellinen ja toiminnallinen opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu määrittelee toiminnallisen opinnäytetyön seuraavasti. Toiminnallinen opinnäytetyö on ensisijaisesti työelämän kehittämiseen ja jonkin olemassa olevan tarpeen täyttämiseen tähtäävä työ. Toiminnallisella opinnäytetyöllä on toimeksiantaja, jonka kanssa tehdään yhteistyösopimus. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2018). Tässä yhteydessä toimeksiantajana on Diakonia-ammattikorkeakoulu. Tämän opetuspäivän ja koko opinnäytetyön lähtökohtana ovat pohdinnat siitä, että tätä teemaa voisi vielä nostaa erikseen esille opetuksessa, ja että seurakuntien turvapaikanhakijoiden kanssa työskentelevät kaipaavat lisää tietoa ja valmiuksia palvella tällä asiakasryhmää.

Toiminnallisen opinnäytetyön toteuttaminen edellyttää tutkivaa ja kehittävää otetta, ja opinnäytetyön lopputuloksena on usein jonkinlainen selvitys, valmis materiaali tai uusi käytäntö. Tutkiva ote ilmenee teoreettisen viitekehyksen sekä prosessin aikana tehtyjen valintojen perustelulla hahmottamisella. Myös ammatillisella kriittisellä reflektiolla on suuri merkitys toiminnallisessa opinnäytetyössä – opinnäytteen prosessia tarkastellaan läpi koko työn. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2018).

4.2 Opinnäytetyön tausta ja tavoitteet

Idea koulutuspäivään on tullut kahdesta toisistaan tukevasta havainnosta. Osallistuin vuoden 2018 syksyllä Helsingin seurakuntayhtymän koulutustilaisuuteen, johon oli kutsuttu turvapaikanhakijoiden kanssa työskentelevien seurakuntien eri työalojen työntekijöitä. Osallistujat olivat eri vaiheissa työuriaan – joukossa oli jo

pitkään työelämässä olleita ja vastavalmistuneita. Tilaisuudessa oli paikalla asiantuntijoita, jotka kävivät läpi turvapaikanhakijoiden oleskelulupaan kuuluvia prosesseja. Yhteisessä keskustelussa kävi ilmi, että vain muutamalla noin kolmekymmenestä työntekijästä oli ajantasainen käsitys siitä, millaista tiedollista osaamista turvapaikanhakijoiden kanssa työskentely vaatii. Tästä sain ensimmäisen idean opinnäytetyötä varten, joka oli opas seurakunnan työntekijöille turvapaikanhakijoiden kohtaamisesta. Idea hyväksyttiin opinnäytetyöseminaarissa, mutta sen kehittäminen kaatui, sillä työelämäyhteistyön solmiminen Helsingin seurakuntayhtymän kanssa ei onnistunut. Seurakuntayhtymällä ei ollut tuolla hetkellä resursseja toimia työelämäyhteistyötahona.

Toinen opinnäytetyötä eteenpäin vienyt tilanne tuli eteen niin ikään 2018 syksyllä Diakonian yhteiskunnallinen tehtävä- kurssilta. Kurssin oppimistehtävänä oli ottaa kantaa johonkin yhteiskunnallisesti kiinnostavaan aiheeseen ja pohtia, miten aihe näkyy diakoniatyössä. Oppimistehtävässä tehtiin myös aiheeseen liittyvä tuotos, joka saattoi olla blogiteksti, sarja twiittejä, video tai jokin vastaava. Suunnittelin siis osana tätä oppimistehtävää koulutuspäivän diakoniatyön opiskelijoille liittyen turvapaikanhakijoihin seurakunnassa.

Opetuspäivä kohdistettiin opiskelijoille kahdesta syystä. Ensiksi koin tärkeänä sen, että työelämään lähtemisen kynnyksellä olevat opiskelijat voisivat syventää osaamistaan ajankohtaisesta aiheesta ja näin omaksua jo uriensa alkuvaiheessa työotteeseensa tämänkin teeman. Toiseksi, Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat tottuneet käsittelemään opinnoissaan eettisesti monimuotoisia kysymyksiä ja uskoin, että tämän kaltainen täsmäopetus tietystä aiheesta saattaisi herättää vielä lisää kiinnostusta tutustua yhteiskunnallisesti ajankohtaiseen keskusteluun.

Vuodenvaihteessa 2019 päätettiin aloittaa työelämäyhteistyö Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa, ja opetuspäivä integroitiin osaksi kirkon alan opiskelijoiden monikulttuurisuus- opintojaksoa. Keskustelua Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa liittyen opetuspäivän käytännön järjestelyihin jatkui vielä kevään aikana.

Pohdittiin myös erilaisten menetelmien, kuten videon, paneelikeskustelun ja toiminnallisten menetelmien käyttöä osana opetustapahtumaa. Alla olevasta taulukosta käy ilmi koko opinnäytetyöprosessin aikataulu.

Taulukko 1. Opinnäytetyöprosessin aikataulutus.

Marraskuu 2018	Ideapaperin esittäminen
Helmikuu 2019	Suunnitelman esittäminen, yhteistyöpalaveri HN ja MM kanssa
Maaliskuu 2019	Menetelmien pohtiminen, opetuspäivän sisältöjen järjestäminen. Samaan aikaan HAR2, joten työ jäi vähäiseksi
Kesä 2019	Suunnitelman tarkentaminen, oppimateriaalien etsiminen ja valmistaminen
Elo-syyskuu 2019	Käytännön järjestelyiden varmistaminen, menetelmien hiominen, haastattelut, sisältöjen varmistaminen, ohjauskeskustelu HN kanssa
13.9.2019	Opetustapahtuman toteutus
Syyskuu 2019	Opetustapahtuman arviointi ja palautteen läpikäynti, käsikirjoituksen kirjoittaminen
3.10.2019	Käsikirjoituksen esittäminen opinnäytetyöseminaarissa
Lokakuu 2019	Käsikirjoituksen hiominen raportiksi
28.10.2019	Opinnäytetyön jättö esitarkastukseen
12.11.2019	Julkaisuseminaari
24.11.2019	Raportin palautus

Opinnäytetyön tavoitteet ovat seuraavat; 1) Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkollisten alojen opiskelijat lisäävät sisältöosaamistaan turvapaikanhakijoista ja heidän sijoittumisestaan diakoniatyön asiakaskuntaan ja 2) Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkollisten alojen opiskelijat vahvistavat valmiuksiaan kohdata turvapaikanhakijoita seurakuntien asiakkaina sekä rohkaistuvat turvapaikkatyötä kehittävän työotteen omaksumiseen.

Opinnäytetyön tavoitteet suhteutuvat myös Kirkon monikulttuurinen työ ja kansainvälinen vastuu- opintokokonaisuuden tavoitteisiin, jotka ovat: ” (Opiskelija)... tietää kansainvälisen diakonian, lähetyksen sekä kirkon monikulttuurisuustyön lähtökohdat ja osaa soveltaa niitä seurakuntatyössä; osaa jäsentää ekumeenista keskustelua; tuntee uskontoteologian perusmalleja ja osaa soveltaa uskontodialogin periaatteita.” (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2018. Opetussuunnitelmat.)

Lisäksi opinnäytetyöllä on kaksi ammatillisia tavoitetta, joiden toteutumista tarkastellaan koko prosessin aikana. Tärkein ammatillinen tavoite on yleisesti opetustapahtuman suunnitteleminen, toteuttaminen ja arviointi. Tämä edellyttää tiettyjen pedagogisten taitojen ja valmiuksien hyödyntämistä ja osoittamista. Toisena ammatillisena tavoitteena on rakentaa sekä opiskelijoille että työelämäkumppanille jaettavissa oleva tietopaketti ajankohtaisesta aiheesta. Opetuspäivän kohdentaminen opiskelijoille perustuikin juuri valmiuksien vahvistamiselle, jotta kirkon aloille valmistuvat voisivat jo työuriensa alussa omaksua turvapaikkatyötä edistävän työotteen.

4.3 Opetustapahtuman suunnittelu

Opetuspäivän suunnittelussa on välttämätöntä ottaa huomioon ainakin seuraavat seikat: tavoitteet, menetelmät, koulutuksen sisältö ja sen jäsentäminen sekä osallistujiin ja kouluttajiin itseensä liittyvät tekijät.

Kenties tärkein kysymys opetuksen suunnittelussa on se, kenelle opetusta tehdään - millainen ja minkä kokoinen opiskelijaryhmä opetukseen osallistuu ja mitä he tietävät asiasta ennakoon. (Kupias & Koski 2012, 25). Tässä opetustapahtumassa ennakkotietoja opiskelijaryhmästä oli saatavilla jonkin verran. Ryhmän koko määrittyi yleisen opiskelijaryhmän koon mukaan ja riippui opiskelijoiden suoritustavoista. Oletettavasti opiskelijaryhmällä oli taustalla tietyt opinnot, jotka määrittivät Diakonia-ammattikorkeakoulun opintosuunnitelmassa. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2018. Opetussuunnitelmat). Ryhmällä oletettiin siis olevan

tietyt ennakkotiedot aiheesta, täydennettyinä kunkin opiskelijan oman kiinnostuksen mukaisella tiedolla.

Tavoitteet vastaavat olennaisimpiin kysymyksiin: miksi koulutus järjestetään ja mitä sillä on tarkoitus saada aikaiseksi? (Kupias & Koski 2012, 11). Tavoitteita on luontevaa asettaa myös opetustapahtuman ilmapiiriin, oppimisen, toimintaan vaikuttamisen ja pitkän aikavälin vaikutusten arvioimiseksi. (Kupias & Koski 2012, 15). Tässä opetustapahtumassa tavoitteet ovat kahtalaiset. Yhtäältä tavoitteena on, että eri menetelmiä käyttäen opiskelijoiden sisältöosaaminen turvapaikanhakijoista seurakunnassa vahvistuu ja samalla linkittyy suoritettavan Kirkon monikulttuurinen työ ja kansainvälinen vastuu- opintokokonaisuuden tavoitteisiin. Toisaalta tavoitteena on myös rakentaa osaksi oppijakson materiaaleja tietopohjainen opetus- ja materiaalikokonaisuus, jota voi hyödyntää myöhemmin.

Opetustapahtuman menetelmien valintaan vaikuttavat oppimistavoitteet, käytävissä olevat resurssit ja koulutuksen muut reunaehdot. Menetelmillekin voi asettaa erilaisia tavoitteita. Kupias ja Koski (2012, 105) jakavat menetelmiä eri kategorioihin niiden tavoitteiden mukaisesti: virittäytyminen ja alkuunpääsy, inventointi ja asioiden tilan kartoittaminen, tiedon hankkiminen ja tietopohjan laajentaminen, tiedon soveltaminen ja harjoittelu, ideointi ja luovien ratkaisujen tuottaminen sekä yhteisen merkityksen luominen ja sitoutuminen. Menetelmät tulisi valita tapauskohtaisesti joko yksilö-, pari-, tai ryhmätyöskentelyyn sopiviksi. (Kupias & Koski 2012, 100).

Opetustapahtuman menetelmien valinta alkoi suunnittelun loppupuolella. Oppimateriaali tiivistettiin Power Point-esitykseksi. Power Point pidettiin tiiviinä ja siihen kirjattiin kuhunkin aihealueeseen liittyvät olennaiset käsitteet ja ydinasiat. Opetusmenetelmiä varten hyödynnettiin erilaisia oppaita, omia aikaisempia kokemuksia opettamisesta sekä keskusteluja tuttavien, kollegoiden ja työelämätahton kanssa. Videon kuvaamista varten käytiin pohjustavaa keskustelua Kirkkohallituksen monikulttuurisuusasioiden asiantuntijan Ulla Siirron kanssa. Ulla Siirrolta saatiin myös opetuksen tueksi paljon erilaista jaettavaa materiaalia, kuten kirjanmerkkejä, kortteja ja erikielisiä katekismuksia. Turvapaikkatyön kokemuk-

sellista ulottuvuutta oli avaamassa Oulunkylän seurakunnan vastuuvapaaehtoinen Riitta Holmlund. Holmlund on toiminut seurakunnan turvapaikkatyössä vuodesta 2015 alkaen, ja vastaa nyt monikulttuurisen yhteisöravintola Salaamin toiminnasta. Suoritin itse seurakuntaharjoitteluni Oulunkylässä, joten Holmlund oli luonteva kontakti.

Jo suunnitteluvaiheessa oli tärkeää ottaa huomioon ajan rajallisuus; koko opetustapahtuman kokonaisajaksi tuli kolme tuntia, sisältäen tauon, alkuesittelyt ja palautteen keräämisen. Aikaraamit vaikuttivat valittuihin menetelmiin ja asiantuntijahaastatteluiden määrään. Myös luokkatilan ja opiskelijaryhmän koko vaikuttivat valittuihin menetelmiin. Tässä opetustapahtumassa aikaa oli puolikkaan lähiopetuspäivän verran, eli 3 tuntia. Tähän aikaan oli mahdollista sekä opetustapahtuman sisältöjen läpikäyminen ja tarvittavat ohjeistukset, jonkinlainen alkukartoitus osallistujien tietämyksestä, itse sisällöt sekä lopetus ja palautteen kerääminen. Aikaa oli järjestettävä myös keskustelulle ja kysymyksille sekä tauolle. Rytmityksen tueksi tehtiin tuntisuunnitelma, johon oli jaoteltu kussakin opetuksen alueessa käytettävä aika, menetelmät ja tavoitteet. (Liite 1, Tuntisuunnitelma).

4.4 Opetustapahtuman toteutus

Opetustapahtuman toteutukseen vaikuttavat sekä fyysiset että sisällölliset puitteet. Se, missä ja minkälaisessa tilassa opetus järjestetään, millaiset välineet opiskelijoilla ja kouluttajalla on käytössä, vaikuttaa suuresti opetustapahtuman toteutukseen. Tässä opetustapahtumassa käytössä olivat Diakonia-ammattikorkeakoulun tarjoamat tilat: noin 45 opiskelijalle suunniteltu luokkatila sekä muut tilat, joita saattoi hyödyntää pienryhmätyöskentelyssä. Tätä toteutusta ajatellen luokkatila oli tiivis, mutta juuri ja juuri riittävä. Toteutuksessa ei liikuttu kovin paljon paikasta toiseen (paitsi pienryhmätyöskentelyn aikana), mikä helpotti opetuksen järjestämistä. Käytössä ollut av-tekniikka oli ajantasaista ja toimivaa, joskin yksi opiskelijoille näytetyistä videoista oli äänenlaadultaan heikko.

Tarkoituksenmukaisessa opetuksessa tärkeää on koko opetusprosessin läpinäkyväksi tekeminen – tavoitteiden, menetelmien ja arvioinnin yhdessä läpi-

käyminen. Näin opiskelijoille annetaan mahdollisuus tietää, mitä heiltä odotetaan ja millä keinoin tavoitteisiin yritetään päästä. (Koli ja Silander 2002, 35). Tässä opetustapahtumassa tavoitteet käytiin yhdessä läpi ensimmäisenä, ja niiden toteutumista tarkasteltiin palautelomakkeessa.

Opetustapahtuman aloitti sisältöjen, tavoitteiden ja aikataulujen läpikäynti sekä aiheeseen virittäytyminen. (Liite 2, Opetustapahtuman ohjelma). Koulutukseen liittyviä odotuksia ja tietotasoa kartoitettiin ensin pari/pienryhmäkeskustelulla. Alkukartoituksen jälkeen siirryttiin ensimmäiseen opetusosioon, jonka aiheena oli ”Turvapaikanhakijat maahanmuuttajaryhmänä ja monikulttuurinen ohjaus”. Turvapaikanhakijoihin liittyviä käsitteitä ja lukuja lähestyttiin Kahoot-pelityöskentelyn keinoin. Kahoot on älylaitteilla pelattava tietopeli, johon jokainen voi osallistua omalta paikaltaan. Pelissä saa pisteitä oikeista vastauksista ja nopeimmasta vastauksesta. (Peda.net 2019, Kahoot). Monikulttuurisen ohjauksen periaatteet käytiin läpi lyhyellä luennolla ja diaesityksellä.

Toisessa osiossa käsiteltiin aiheen diakonisia perusteluita sekä seurakuntien turvapaikkatyötä. Diakonisia perusteluita käsiteltiin Raamattu/lähdetyöskentelyllä jossa pienissä ryhmissä etsittiin raamatunlauseita ja muita seurakuntien työntekijöitä ohjaavia tekstejä ja periaatteita. Tekstejä koottiin valkotaululle ja niistä keskusteltiin yhteisesti. Oulunkylän seurakunnan vastuuvapaaehtoinen Riitta Holmlund kertoi omia kokemuksiaan seurakunnan turvapaikkatyössä.

Kolmas osio piti sisällään turvapaikanhakijoihin ja seurakuntaan liittyviä ajankohtaisia teemoja – kirkkoturvan, kristinuskoon kääntyneet turvapaikanhakijat sekä pohdiskelua ei-kristittyjen turvapaikanhakijoiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Kirkkoturvaan liittyen olin suunnitellut näyttäväni Helsingin seurakuntayhtymän tekemän videon, jossa kerrotaan Ristin suojassa-hankkeesta ja kirkkoturvasta, mutta ajanpuutteen vuoksi päädyin valottamaan kirkkoturvan perusluonnetta parin dian avulla. Osioon kristinuskoon kääntyneistä turvapaikanhakijoista haastateltiin Kirkkohallituksen maahanmuuttaja- ja pakolaiskysymyksistä vastaavaa asiantuntijaa Ulla Siirtoa. Haastattelu näytettiin noin kymmenen minuutin mittaisella videolla. Ei-kristityistä turvapaikanhakijoista keskusteltiin palaten aiempaan raamattutyöskentelyyn.

Viimeisessä opetusosiossa käsiteltiin vihapuhetta, radikalisoitumista ja rasismia. Tämä aihe on erittäin herkkä ja vaati paljon pedagogista pohdiskelua. Aihetta päätettiin lähestyä teorian ja ryhmätehtävän voimin. Ensin käytiin läpi olennaisimmat käsitteet merkityksineen. Tämän jälkeen luokka jaettiin satunnaisryhmiin, joille annettiin kullekin yksi esimerkki vihapuheesta ja sen vaikutuksista. Ryhmien tehtävänä oli keskustella esimerkistä ja esitellä ne muulle opiskelijaryhmälle joko pienesti dramatisoituna tai kertomalla. Pienryhmien tilanteet käytiin läpi ja samalla pohdittiin, miten ne suhteutuvat edellä käytäviin rasismiin liittyviin termeihin.

Opetustapahtuma päätettiin palautteen keräämiseen ja vapaaehtoiseen hartautteen. Hartaudessa soitettiin yksi kappale, luettiin raamatunkohta ja rukoiltiin yhdessä. Koko opetustapahtumasta koostettiin yksi yhteinen diaesitys, joka jaettiin opiskelijaryhmälle Kirkon monikulttuurinen työ ja kansainvälinen vastuu- kurssin Moodle- alustalla. (Liite 3, Opetustapahtuman materiaalit) Diaesitykseen sisällytettiin myös opetustapahtuman videot niiltä osin kuin se oli mahdollista. Ajanpuutteen vuoksi jäi käsittelemättä kaksi osiota; radikalisoituminen sekä miten voit itse osallistua- osio. Edelliseen oli tarkoitus paneutua niin ikään opetusvideon ja keskeisen termistön avulla, jälkimmäiseen oli kerätty yhdelle dialle erilaisia vaihtoehtoisia tapoja osallistua turvapaikkatyöhön.

Opetustapahtuman sisällöt olivat substanssipainotteisia ja tämän tähden osa opetuksesta toteutettiin suoralla luennolla. Muut menetelmät olivat osallistavia ja keskusteluun herätteleviä. Hakkarainen ja Kumpulainen esittävät teoksessaan *Liikkuva kuva: muuttuva opetus ja oppiminen* (2011) Shwartzin ja Hartmanin teorian, jossa esitellään videon käyttämisen myötä nousevia ulottuvuuksia. Nämä neljä ulottuvuutta ovat näkeminen, sitoutuminen, tekeminen ja kertominen. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 11–14). Tämä teoria on myös ollut muidenkin menetelmällisten valintojeni pohjalla. Videon, vierailijoiden ja toiminnallisuuden sisällyttäminen opetukseen mahdollistaa tiedon monipuolisen esittämisen ja haastaa perinteisen luentomallisen opetuksen. Videoiden tuottaminen ja muiden sähköisten työkalujen käyttäminen on helpottunut huomattavasti erilaisten internet-pohjaisten työkalujen myötä. (Lautkankare 2014, 4-6).

Näkeminen viittaa tässä yhteydessä jonkin kohteen tutuksi tekemiseen videon kautta. Esimerkiksi urheilusuoritukset, luontokuvaukset ja historialliset kuvaukset kuuluvat näkemisen kategoriaan. Toisena ulottuvuutena oleva sitoutuminen tarkoittaa tulosta, jossa on herätetty opiskelijoiden kiinnostus käsiteltävään aiheeseen. Tällaisia videoita voivat olla esimerkiksi mainokset ja trailerit tai ankkuroivat videot, jolla näytetään jokin ongelmatilanne keskustelun virittämiseksi. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 11–14). Tässä opetustapahtumassa Kahoot-tietovisalla sekä lähdetyöskentelyllä pyrittiin herättämään opiskelijoiden kiinnostus aiheetta kohtaan.

Kolmantena ulottuvuutena mainittu tekeminen liittyy asenteiden tai taitojen oppimiseen. Tästä esimerkkinä ovat identifioivat videot, jotka tarjoavat samaistumispintaa, tai demonstroivat videot joissa näytetään konkreettisesti, mitä tehdä. Ulla Siirron ja Riitta Holmlundin asiantuntijalausunnot kuuluivat tähän kategoriaan. Neljännen, kertomisen ulottuvuuden, tavoitteiksi on nostettu faktojen ja selitysten oppiminen. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 11–14). Kertomisen ulottuvuutta hyödynnettiin niissä opetuspäivän osissa, jossa haluttiin jakaa esimerkiksi numeroihin perustuvaa fakta- ja tilastotietoa.

4.5 Opetustapahtuman arviointi

Olennainen osa kaikenlaista kouluttamista on arviointi. Arviointia ja palautetta tarvitaan, jotta pystytään muodostamaan selkeä kuva opetustapahtuman onnistumisesta, keräämään kehitysehdotuksia ja raportoimaan tuloksista. Arviointia suunniteltaessa on tärkeää eritellä se, mistä kaikesta palautetta kerätään. Arviointeja voidaan tehdä erilaisilla menetelmillä, esimerkiksi kyselylomakkeella tai keskusteluilla. (Kupias & Koski 2012, 163–165).

Kupias ja Koski (2012, 170–174) jakavat arvioinnin kohteet neljään eri osa-alueeseen; mitä koulutuksesta pidettiin, mitä siitä opittiin, miten se vaikutti toimintaan ja mitkä ovat sen laajemmat vaikutukset. Malliin perustuva arviointi mittaa niin koulutuksen ilmapiiriä ja sen aikaansaamia muutoksia.

Ennen koulutuspäivän varsinaisia luento-osuuksia kartoitettiin mikä on opetuksen osallistuvien lähtökohtainen tietotaso koulutuspäivän sisällöistä. Kartoitus tapahtui pienryhmissä keskustellen.

Tässä opetustapahtumassa päätettiin hyödyntää varsinaisena arvioinnin ja palautteen keräämisen välineenä sähköistä SurveyMonkey- kyselylomaketta. (Liite 4, Kyselylomake) Oppimisympäristöt ovat viimeisen vuosikymmenen aikana muuttuneet digitaalisiksi, joten valinta oli luonteva. Kyseinen työkalu on nopea ja helppo käyttää, ja kaikilla on siihen pääsy. Lisäksi se on luottamuksellinen ja takaa vastaajien anonymiteetin. Kyselylomakkeella kerättiin edellä esitetyn mallin mukaisesti tietoa muun muassa siitä, mitä opiskelijat oppivat, millaista kouluttajan esiintyminen oli ja tukivatko käytetyt menetelmät oppimista.

Kyselylomake sisälsi sekä numeerisen asteikon väittämiä että avoimia kysymyksiä. Näin mahdollistettiin myös opiskelijoiden oman äänen kuuluminen palautteessa, mutta anonymiteetin turvin. Palautekyselyyn tuli 24 vastausta, joista 50 % oli sosionomi/diakoni tai sosionomi/diakoninen hoitotyö- tutkinnon opiskelijoilta. Toiseksi eniten vastaajissa (29 %) oli sosionomi/kirkon nuorisotyön opiskelijoita ja pienin ryhmä oli sosionomi/kirkon varhaiskasvatuksen opiskelijoita (21 %).

Vastaukset väittämiin

Ensimmäinen väittämä oli: ”Opetustapahtuman sisällöt olivat tarkoituksenmukaisia”. Tässä vastauksia kerättiin liu’utettavalla asteikolla, joka oli arvoltaan 0-100 (100 ”täysin samaa mieltä”). Vastausten keskiarvoksi tuli 91/100.

Seuraavissa väittämissä 2-6 asteikkona käytettiin 1-5, jossa 1 oli ”täysin eri mieltä” ja 5 ”täysin samaa mieltä”. Väittämien otsikot olivat: ”Kouluttajan esiintyminen oli selkeää ja johdonmukaista” (väittämä 2), ”Käytetyt menetelmät (esim. Kahoot, videot, luento ym.) auttoivat minua oppiman” (väittämä 3), ”Opiskelijat lisäävät tietämystään turvapaikanhakijoista ja heidän sijoittumisestaan diakonia-työn asiakaskuntaan. Tavoitteena on myös, että Diakonia-ammattikorkeakoulun

kirkollisten alojen opiskelijat vahvistavat valmiuksiaan kohdata turvapaikanhakijoita seurakuntien asiakkaina sekä rohkaistuvat turvapaikkatyötä kehittävän työotteen omaksumiseen.’ Opetustapahtuman tavoitteet täyttyivät mielestäni ” (väittämä 4), ”Opetustapahtuman sisällöistä on minulle hyötyä tulevaisuudessa” (väittämä 5) ja ”Opetustapahtuma oli onnistunut” (väittämä 6).

Oheiseen taulukkoon on kerätty SurveyMonkeysta saatu data perustuen vastausten kappalemääriin sekä prosenttilukuun vastausten kokonaismäärästä. Lisäksi on ilmoitettu myös vastausten keskiarvo asteikolla 1-5.

Taulukko 2. Palautekyselyn väittämät ja vastausarvot.

Arviointilomakkeen väittämät	1 Täysin eri mieltä	2	3	4	5 Täysin samaa mieltä	Keskiarvo
2. Kouluttajan esiintyminen oli selkeää ja johdonmukaista	4,17 %	4,17 %	4,17 %	20,83 %	66,67 %	4,4/5
3. Käytetyt menetelmät (esim. Kahoot, videot, luento ym.) auttoivat minua oppimaan	0 %	4,17 %	0,00 %	25 %	70,83 %	4,5/5
4. Opetustapahtuman tavoitteet täyttyivät mielestäni	0 %	4,17 %	4,17 %	45,83 %	45,83 %	4,3/5
5. Opetustapahtuman sisällöistä on minulle hyötyä tulevaisuudessa	0 %	0 %	25 %	20,83 %	54,17 %	4,3/5
6. Opetustapahtuma oli onnistunut	0 %	0 %	0 %	29,17 %	70,83 %	4,7/5

Väittämille annettujen arvosanojen keskiarvot ovat melko lähellä toisiaan, kuitenkin kaikkien ollessa 4,3 tai yli. Huomionarvoista on, että jokaisen väittämän kohdalla useimmin annettu vastaus oli ”5 täysin samaa mieltä” tai arvo 4. ”Täysin eri mieltä”-vastauksia oli koko palautelomakkeella vain yksi kappale, ja arvon 2 vastauksia yhteensä 3 kappaletta. Väittämän 2 vastaukset olivat ainoat, joissa koko arvosteluasteikko oli käytössä. Viimeisen väittämän kohdalla vastauksia oli vain kahdessa viimeisessä arvossa; 4 ja 5. Kaikkien keskiarvojen, eli koko opetustapahtuman palautteen keskiarvo asteikolla 1-5 oli 4,46. Tätä voidaan vakiintuneiden arviointikriteerien perusteella pitää kiitettävänä.

Väittämävastauksista nousi muutamia pohdintoja. Väittämässä 5 mitattiin opiskelijoiden näkemyksiä opetustapahtuman sisältöjen hyödyllisyydestä tulevaisuudessa. Neljännes vastauksista sijoittui asteikon puoliväliin. Tämä herättää kysymyksen, onko taustalla ajatus siitä, että nämä opiskelijat eivät välttämättä ajattele

työskentelevänsä turvapaikanhakijoiden kanssa tulevaisuudessa? Vaikka opetustapahtuman sisällöt liittyivät turvapaikanhakijoihin, ajattelen, että monikulttuurisen ohjauksen perusteet, tarvittavan lainsäädännön sekä rasismiin liittyvän keskustelun tuntemus tulee tarpeelliseksi koko sosiaali- ja kirkon alan kentällä.

Numeerisen asteikon kysymyksenasettelu ei ollut täysin onnistunut, sillä väittämät olivat positiivisia, ja niiden voidaan katsoa ohjaavan vastaajaa tietynlaiseen suuntaan. Tämä ei välttämättä anna täysin realistista kuvaa siitä, millaisia vastaajien arviot todellisuudessa olivat.

Vastaukset avoimiin kysymyksiin

Avoimet kysymykset olivat seuraavat: ”Miten kehittäisin opetustapahtumaa?” (kysymys 7), ”Mitkä olivat oman oppimiseni kannalta tärkeimpiä asioita?” (kysymys 8) sekä ”Mitä muuta haluan sanoa opetustapahtuman järjestäjälle?” (kysymys 9). Koska käytetty työkalu tämän mahdollistaa, avoimiin kysymyksiin vastauksia tuli hieman vähemmän kuin arvokysymyksiin, 17–20 kpl/kysymys.

Kysymyksen 7 vastauksissa oli havaittavissa keskenään samankaltaisia kehitysideoita. Nämä kehitysideat on jaoteltu alla olevaan taulukkoon viiteen luokkaan. Joissakin avoimen kysymyksen vastauksissa oli kahden tai useamman luokan kehitysideoita.

Taulukko 3. Kysymyksen 7 kehitysideat.

Luokka	Vastausten määrä
1. Liikaa asiaa/liian vähän aikaa	4
2. Liian pieni luokka	1
3. Liian nopea puhe/huono äänenlaatu	3
4. Lisää kommentointia ja näkökulmia	2
5. En muuttaisi/hyvin rakennettu esitys	8

Suurin kehitysehdotusten luokka on numero 1, ”liikaa asiaa/liian vähän aikaa”. Tämän kaltainen kehitysehdotus oli odotettavissa. Edellä mainittu aikataulupaine on todennäköisesti näyttäytynyt kiireen tuntuna ja joidenkin teemojen liian nopeana läpikäyntinä. Yhdessä vastauksessa todettiin luokkatilan olleen liian pieni. Tähän haasteeseen oli mahdotonta vaikuttaa etukäteen, sillä opetustilat oli määritelty ennakoon.

Kolmessa vastauksessa kiinnitettiin huomiota kouluttajan liian nopeaan puheeseen sekä yhden näytetyn videon äänenlaadun heikkouteen. Tunnistan palautteen liian nopeasta puheesta hyvin. Olen saanut siitä palautetta aiemminkin, ja tämä on ehdottomasti yksi omista kehityskohteistani. Videon huono äänenlaatu paljastui oikeastaan vasta opetustilanteessa, mutta tähän olisi voinut varmasti vaikuttaa paremmalla editoinnilla ja testaamalla videota tarpeeksi etukäteen.

Toive keskustelun ja opiskelijoiden näkökulmien lisäämisestä nousi kahdesta vastauksesta. Palaute on äärimmäisen tärkeä ja nousee allekirjoittaneen itsearviointinnissa tärkeimmäksi kehityskohteeksi. Varaamalla enemmän aikaa opiskelijaryhmän kanssa keskusteluun olisi voinut vahvistaa vertaisoppimista ja vuorovaikutusta, mikä olisi todennäköisesti tukenut oppimista enemmän.

Kysymys 8 käsitteli oppimisen kannalta tärkeimmiksi koettuja asioita. Nämä aiheet on luokiteltu niin ikään viiteen luokkaan ja esitetty taulukossa alla.

Taulukko 4. Oppimisen kannalta tärkeimmiksi koetut asiat.

Luokka	Vastausten määrä
1. Selkeät tietoiskut/konkretia	7
2. Käytännön kokemukset ja esimerkit	3
3. Keskeisten käsitteiden avaaminen	3
4. Erilaisten menetelmien käyttö	3
5. Yhteinen keskustelu	1

Eniten opiskelijoiden oppimista olivat tukeneet selkeät ja konkreettiset tietoisuudet. Opetustapahtumassa päätettiin tietoisesti korostaa faktatiedon esilletuomista. Tällä toimintatavalla pyrittiin nimenomaan vahvistamaan opiskelijoiden sisältöosaamista. Esimerkiksi teologisten ja raamatullisten perusteiden yhteydessä käytetyn tiedonhankintatehtävän avulla opiskelijat tuottivat myös itse konkreettista sisältöä opetustapahtumaan.

Kolmessa vastauksessa pidettiin käytännön esimerkkejä ja kokemuksia oppimisen kannalta tärkeinä tekijöinä. Käytännön esimerkkien tuominen osaksi opetustapahtumaa oli menetelmällinen valinta opetustapahtuman elävöittämiseksi ja ryhmätyöskentelyn pohjaksi. Riitta Holmlundin kokemukset vapaaehtoisuudesta turvapaikanhakijoiden kanssa sekä rasismiin ja vihapuheeseen liittynyt tapaustyöskentely olivatkin kenties opetustapahtuman onnistuneimpia osioita. Erityisesti tapaustyöskentelyssä opiskelijat heittäytyivät reippaasti ryhmätyöskentelyyn ja ryhmät tuottivat lyhyessä ajassa hyviä keskustelunavauksia.

Olisi ollut kiinnostavaa saada opetukseen mukaan myös ajanpuutteen vuoksi leikattu osuus vapaaehtoistyön erilaisista kanavista. Vapaaehtoistyön muotojen esittelyssä olisi voinut vielä esitellä konkreettista työtä esimerkein ja rohkaista opiskelijoita tutustumaan erilaisiin tahoihin pienen ryhmätyöskentelyn voimin.

Kysymys 9 oli ns. ”vapaa sana”. Tämänkin kysymyksen vastauksista oli hahmotettavissa viisi eri luokkaa, jotka on eritelty alla olevassa taulukossa.

Taulukko 5. Vapaa sana.

Luokka	Vastausten määrä
1. Yleinen kiitos/hyvä luento	10
2. Hyvä opetusmateriaali	1
3. Kouluttajan esiintyminen hyvää	7
4. Erilaisten menetelmien käyttö	1
5. Aikataulutuksen onnistuminen	1

Suurimmassa osassa yhdeksännen kysymyksen vastauksesta esitettiin yleinen kiitos onnistuneesta luennosta. Seitsemässä vastauksessa kiitettiin vielä erikseen kouluttajaa ja annettiin palautetta luontevasta ja selkeästä esiintymisestä. Yhdessä vastauksessa todettiin opetusmateriaalin olleen onnistunut. Erilaisten menetelmien käytöstä ja aikataulutuksen onnistumisesta kiitettiin kutakin niin ikään yhdessä vastauksessa.

5 POHDINTA

5.1 Opinnäytetyön tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyön tavoitteena oli, että Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkollisten alojen opiskelijat vahvistavat jo olemassa olevaa sisältöosaamistaan turvapaikanhakijoista ja heidän sijoittumisestaan seurakuntien toimijoiksi. Tavoitteena oli lisäksi, että Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkollisten alojen opiskelijat lisäävät valmiuksiaan kohdata turvapaikanhakijoita seurakuntien toimijoina sekä rohkaista opiskelijoita erityisesti turvapaikkatyötä kehittävän työotteen omaksumiseen. Opinnäytetyön sisältöosaamiseen liittyvät tavoitteet pohjautuivat opintojakson tavoitteisiin, ja toteutuessaan nämä kaikki muodostavat yhden palasen sekä seurakuntien, että Diakonia-ammattikorkeakoulun kehittämisyyöhön.

Opetustapahtuman aluksi käytiin pienissä ryhmissä keskustelua siitä, mikä on opiskelijoiden tämänhetkinen tietotaso turvapaikanhakijoista. Ryhmäkeskusteluita avattiin yhdessä ja kuultujen kommenttien perusteella voitiin tehdä johtopäätös, että opiskelijoilla oli vain vähän kokemusta turvapaikanhakijoista maahanmuuttajaryhmänä tai seurakunnan jäsenenä. Lisäksi tietotasoa testattiin Kahoot-visan avulla. Jotkut Kahoot-visan kysymyksistä olivat melko spesifejä, mutta visa sisälsi myös perusasioita turvapaikanhakuun liittyvistä kysymyksistä. Kahoot-työkalu ei anna tarkkaa dataa osallistujien vastauksista jälkikäteen, mutta tietovisan aikana voitiin havaita, että opiskelijat saivat visasta uutta tietoa aiheeseen liittyen.

Opetustapahtumasta saadun palautteen perusteella voidaan tulkita, että opinnäytetyön tavoitteet sisältöosaamisen suhteen ovat tulleet saavutetuiksi. Opiskelijoiden tietämys turvapaikanhakijoista on saatujen vastausten perusteella lisääntynyt ja lisääntynyt tieto vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia kohdata turvapaikanhakijoita seurakunnissa. Uskon, että monipuolinen opetusmenetelmien käyttö mahdollisti monenlaisten oppijoiden oppimisen. Suurin osa opiskelijoista arvioi opetustapahtuman sisältöjen olevan hyödyllisiä myös tulevaisuudessa, mikä tukee tavoitetta turvapaikkatyötä kehittävän työotteen omaksumisesta.

Opetustapahtuman tiivis aikataulu pakotti rajaamaan sisältöjä ”lennosta”, eikä yhteiselle keskustelulle jäänyt niin paljon aikaa kuin olisi ollut oppimisen kannalta relevanttia. Tämä oli tärkeä havainto opetuksen suunnittelusta ja menetelmien valinnasta. Tästä aiheesta olisi voinut suunnitella vaikka kokonaisen työpajan tai viikonlopun mittaisen seminaarin, mutta näissä olosuhteissa rajaaminen oli välttämätöntä. Lisäksi opiskelijat antoivat täysin aiheellista kritiikkiä näytetyn videon epätasaisesta äänenlaadusta.

Koska opetustapahtuma on alusta loppuun itse suunniteltu kokonaisuus materiaaleineen, sen hyödyntäminen ja monistaminen myöhempää käyttöä varten on mahdollista. Opetustapahtuman sisällöt ovat myös päivitettävissä ajantasaisiksi. Tämä tekee opinnäytetyöstä relevantin myös tulevaisuuden kannalta.

5.2 Ammatillinen kehittyminen

Ammatillista kehittymistä tämän prosessin aikana on relevanttia peilata suhteessa sosionomin ja diakonin kompetensseihin. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2019). Alla olevassa luvussa sosionomin ja diakonin kompetenssit kulkevat mukana tekstissä kursivoituina.

Turvapaikanhakijoita tarkasteltaessa kulttuurienvälisen vuoropuhelun, kulttuurisensitiivisyyden ja moninaisuuden teemojen hahmottaminen ja hallinta nousevat keskiöön. Monikulttuurisen ohjauksen periaatteet, jotka olivat osa opinnäytetyön toiminnallista osaa, tukevat näiden arvojen toteutumista. Monikulttuurisen ohjauksen keskeinen tavoite onkin inklusion ja kuuluvuuden tunteen vahvistaminen, ja sen kautta tasa-arvoisuuden kokemuksen saavuttaminen.

Erityisesti monikulttuurista asiakasryhmää käsiteltäessä on tullut tietoiseksi siitä, miten omaan arvomaailmaan liittyvät käsitykset ohjaavat tutkimuksen tekoa ja aiheeseen perehtymistä ylipäättään. Oma kiinnostukseni turvapaikanhakijoihin ja aikaisempi työkokemukseni monikulttuurisuustyöstä on ehdottomasti ohjannut minua erilaisten rakenteiden ja prosessien hahmottamisessa ja pohtimaan sitä, miten työskennellä aidosti syrjäytymistä ehkäisten.

Turvapaikanhakijat ovat yhteiskunnassa ja monikulttuurisessa yhteisössä *haavoittuvainen ryhmä*, ja näin luonteva asiakasryhmä sosiaali- ja diakoniatyössä. Kun työntekijällä on tietoa siitä, millainen on turvapaikanhakijoiden tilanne, ja valmiudet kohdata tämän asiakasryhmän edustaja, vahvistuvat valmiudet ennaltaehkäisevän työn tekemiseen ja varhaiseen tukemiseen. Tässä opinnäytetyössä ei keskitytty ohjaustaitoihin tai menetelmiin, vaan pääpaino oli enemmän substanssiosaamisen kerryttämisessä. Substanssiosaaminen yhdistyy luontevasti muussa opetuksessa kerrytettyyn ohjaus- ja menetelmäosaamiseen.

Keskeinen lainsäädäntö turvapaikanhakijoita ja maahanmuuttajia koskien on tullut prosessin aikana tutuksi. Yhdenvertaisuuslain sekä lain kansainvälistä suojaa hakevan vastaanottamisesta merkitys ovat korostuneet erityisesti ja auttaneet hahmottamaan turvapaikanhakijan asemaa yhteiskunnassa. Myös turvapaikanhakijoihin liittyvät teologiset ja diakoniset perustelut, kirkon keskeiset toimintaa ohjaavat dokumentit ja niihin perehtyminen on ollut olennainen osa opinnäytetyön kokonaisuuden hahmottamista.

Ajatus työalat ylittävästä, turvapaikkatyöhön rohkaisevan työotteen omaksumisesta on ollut kirkas koko prosessin ajan. Koen, että erityisesti seurakunnissa tämän kaltaisen työotteen vahvistaminen on äärimmäisen hedelmällistä ja auttaa kokonaisvaltaisen ja arvostavan kohtaamisen periaatteiden mukaisessa työskentelyssä. Tätä kehitystä tukee myös teologisten perusteluiden ja kirkon toimintaa ohjaavien dokumenttien tuntemus ja kontekstiin soveltaminen. Kun turvapaikanhakija nähdään yksilöllisenä ja kokonaisena ihmisenä pelkän statuksensa sijasta, voidaan olla aidosti tukemassa osallisuuden kokemusta ja inklusion toteuttamista.

Ehkäpä tärkeimpänä ammatillisen kehittymisen osa-alueena pidän tässä prosessissa *diakoniakasvattajana- ja kouluttajana kehittymistä*. Tämä tavoite ohjasi opetustapahtuman valikoitumista opinnäytetyön menetelmäksi. Opetustapahtumassa pääsin hyödyntämään ja testaamaan itse oppimiani menetelmiä ja koulutajantaitojani. Valmiuteni arvioida työn laatua, tuloksia ja vaikutuksia ovatkin eh-

dottomasti kehittyneet tämän prosessin aikana. Tämä on myös yksi *itsensä johtamisen tärkeä osa-alue*. Opiskelijoiden arviointi ohjaa kasvuani diakoniakasvat-
tajana- ja kouluttajana vielä jatkossakin.

Ammatillisen kriittisen reflektion opettelu on koko ammatillisen kasvun ydin. Tässä prosessissa olen ollut vilpittömän kiitollinen etenkin loppupään rakentavasta ohjauksesta. Ohjaus on avannut silmiä etenkin sille, miten suhteuttaa oma kriittinen ajattelu tieteelliseen kirjoittamiseen ja ammatilliseen toimintaan. Lisäksi kriittisen reflektion tuloksena havaitsin, että opinnäytetyössä olisi pitänyt tuoda esille palvelujärjestelmää turvapaikanhakijoiden näkökulmasta ja sitä, millaisten palveluiden äärelle turvapaikanhakijoita voi ohjata. Erityisesti kolmannella sektorilla toimii paljon hankkeita ja järjestöjä, jotka ovat aktiivisesti mukana edistämässä turvapaikanhakijoiden hyvinvointia. Tällaisella toimintatavalla voitaisiin myös vahvistaa monialaista toimijuutta.

Tämä havainto antaa mahdollisuuden jatkotyöstölle – esimerkiksi jollekin ”Turvapaikanhakijan palveluohjaus”- tyyppiselle asiakokonaisuudelle. Tällaisessa jatkotyöskentelyssä olisi mahdollisuus perehtyä syvemmin palveluntarpeenarvointiin niin sosiaalisten kuin hengellisten tarpeidenkin osalta. Jatkotyöskentelyssä voisi syventyä myös monikulttuurisen ohjauksen osallistaviin menetelmiin ja ennaltaehkäisevän työn merkitykseen turvapaikanhakija-asiakasryhmän kanssa. Koulutuksessa voisi ottaa huomioon myös tulevaisuudentutkimuksen näkökulmat – mitä tapahtuu kun turvapaikanhakijoiden määrä tulevaisuudessa lisääntyy jälleen muun muassa ilmastonmuutoksista johtuvista syistä?

Palveluohjauksen näkökulmaa hyödyntämällä voitaisiin rakentaa kokonaisuuksia seurakuntien työntekijöitä ja opiskelijoita palvellen. Opetuspaketteja- ja materiaaleja voisi tarjota myös seurakuntien ja seurakuntayhtymien tueksi yhteistyössä vaikkapa Kirkkohallituksen kanssa.

Opintopolkuni Diakonia-ammattikorkeakoulussa on puolivahingossa suuntautunut monikulttuuriseen työhön. Olen valinnut oppimistehtävieni aiheita ja suuntaavia opintoja vahvistaakseni osaamistani erilaisten monikulttuurisuuteen liittyvien ilmiöiden tunnistamiseen ja niiden kanssa työskentelyyn. Se, että saatoin tehdä

opinnäytetyöni juuri tästä aiheesta, on ammatillisesti erittäin palkitsevaa ja rohkaisevaa.

Tätä opinnäytetyöprosessia, kuten myös koko ammatillisen kehittymisen polkuani sosionomiksi ja diakoniksi, ovat ohjanneet *sosiaalialan ja diakonian arvot ja ammattieettiset periaatteet*. Kaikkea toimintaani ohjaavat arvot ovat yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen yhteiskunnassa. Koen vahvuuteni olevan erityisesti kristilliseen lähimmäisenrakkauteen perustuvassa yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa.

Ammatilliset tavoitteetkin voidaan edellisen pohjalta katsoa saavutetuiksi. Opinnäytetyön menetelmäksi valittu opetustapahtuma oli käyttökelpoinen. Opetustapahtuma mahdollisti monenlaisten näkökulmien esiin tuomisen lyhyessä ajassa. Opetustapahtuman oppimateriaalin koostaminen Power Pointiksi hyödyttää opiskelijoita myös jatkossa, sillä se on konkreettinen tietopaketti aiheeseen liittyvistä sisällöistä. Opetustapahtuman suunnitteluun ja materiaalin valmistamiseen käytettiin noin kahden viikon työtunteja vastaava määrä, ja tämä koettiin riittäväksi.

5.3 Eettinen pohdinta

Tämän opinnäytetyön kohdalla eettinen pohdinta on erityisen hedelmällistä, sillä turvapaikanhakijoihin liittyvät aiheet ovat jo itsessään olleet etenkin viime vuosien aikana jatkuvan eettisen tarkastelun kohteena. Vaikka turvapaikanhakijat muodostavat vain noin kymmenen prosentin osuuden kaikista maahanmuuttajista, ovat he silti olleet julkisessa keskustelussa esillä varsin runsaasti.

Oma suhteeni turvapaikanhakijoihin on muotoutunut viime vuosien aikana ammatilliseksi. Olen työskennellyt turvapaikanhakijoiden kanssa vastaanottokeskuksessa sekä asiakastyön harjoittelussa Tutuksi-hankkeessa. Vaikka omat taustasyyni turvapaikkatyöhön ovat kummunneet intohimoisesta halusta vastustaa inhimillistä kärsimystä ja edistää yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa, olen työskennellessäni pyrkinyt säilyttämään mahdollisimman ammattimaisen otteen. Tämä on mahdollistanut hyvällä tavalla tunnevapaan lähestymisen aiheeseen

sekä sen tieteellisen tarkastelun. Toivon, että tämä asennoituminen on näkynyt myös opinnäytetyössäni; sekä sen kirjallisessa muotoilussa että opetustapahtuman toteutuksessa.

Yksi tärkeä eettisen pohdiskelun näkökulma on se, miten tällaisella opinnäytetyöllä voidaan vähentää ennakkoluuloja. Ennakkoluulot ovat äärimmäisen arkipäiväinen ilmiö, ja saattavat tiedostamatta ohjata ajatuksiamme ja toimintaamme. Erityisesti maahanmuuttajiin liittyvät ennakkoluulot ovat asia, joihin vaikuttamalla on mahdollista tuoda uudenlaista sävyä yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tutkittu tieto, keskustelu ja eri näkökulmista asioiden tarkastelu voivat auttaa tunnistamaan ja vähentämään omia ennakkoluuloja.

Ennakkoluuloja kohdistuu myös niin kutsuttuun ”vastapuoleen”, eli maahanmuuttokriittisiin tai jopa avoimen rasistisiin ihmisiin tai ryhmiin. Eräässä opiskelijan antamassa palautteessa todettiin seuraavaa: *”Lisää näkökulmia rasismiin yms. myös jonkun ”odin-ryhmän” tms. näkökannasta. Olis kiva tietää myös ”vastapuolen perustelut” jotta pystyisi heidän välillä käymään dialogia. Eli laaja-alaisia näkökulmia lisää, sillä se lisäisi näkökulmatietämystämme”*. Jäin pohtimaan tätä pitkäksi aikaa. Ymmärrän palautteessa esitetyn toiveen siitä, että olisi kiinnostava päästä hyvin eri tavalla ajattelevien pään sisälle ja ymmärtää heidän argumenttiin. On kuitenkin syytä pohtia, missä määrin tämä on tarkoituksenmukaista. Onko aito dialogi mahdollista tilanteessa, jossa ollaan niin kaukana keskustelun toisesta osapuolesta? Ajateltavaa antoi myös sanan ”vastapuoli” käyttö. Onko opetustilanteesta heijastunut asenteita, jotka vahvistavat vastakkainasettelua?

Tässä prosessissa, niin kirjallisessa tuotoksessa kuin opetustapahtumassa, pidin tärkeänä käsitteiden oikeanlaista määrittelyä sekä ”kylmän” faktatiedon jakamista. Turvapaikanhakijoihin ja rasismiin liittyvät numerot ja termit käytiin tarkoituksella läpi hyvin yksioikoisesti, koska niissä ei yksinkertaisesti ole tulkinnanvaraa. Tällaisella lähestymistavalla haluttiin myös tuottaa esimerkki siitä, miten aiheetta on hyvä lähestyä – tunnepitoisesta aiheesta saadaan karsittua väärinymmärryksen mahdollisuuksia kun esitetty tieto perustuu puolueettomien viranomaisten ja laitosten tutkimaan faktatietoon.

Aiheen ja menetelmän mahdollistamiin riskeihin varauduttiin tässä prosessissa muutamien eri keinoin. Ensiksi pidän viisaana ratkaisuna sitä että opiskelijoille annettiin vain hyvin vähän tietoa ennakkoon tapahtuman sisällöstä. Lukujärjestykseen oli kirjattu vain ”vierailijaluento”, ja opetustapahtuman aihe paljastettiin vasta sen alussa. Lisäksi koen, että omat vahvuuteni opettajana ja ryhmänohjaajana yhdistettynä substanssiosaamiseen ja käytännön kokemuksiin mahdollistivat tällaisen menetelmän valitsemisen ja pienensivät riskejä. Eri menetelmiä valittaessa oltiin tarkkana siitä, miten ne tukevat kunkin aiheen oppimista. Ryhmäkeskustelua koko opiskelijaryhmän kanssa käytiin silloin, kun käsiteltävä aihe oli helpommin lähestyttävä, ja silloin kun puhuttiin suurempaa sensitiivisyyttä vaativista asioista, toimittiin joko kouluttajan johdolla tai pienemmissä ryhmissä.

On syytä pohtia, mikä on turvapaikanhakijoihin liittyvän tiedon tarkoituksenmukainen osuus kirkollisten (ja muidenkin) alojen opinnoissa Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Diakonia-ammattikorkeakoulussa monikulttuurisuustyötä on pakollisena 7 opintopistettä, mikä on oman näkemykseni mukaan melko vähän. Lisäksi kirkon aloilla on valittavissa viiden opintopisteen verran vapaavalintaisia, monikulttuurisuuteen liittyviä opintoja. (Diak 2015, Opetussuunnitelmat).

Toki monikulttuurisuuteen liittyvät teemat näkyvät eri kurssien oppimistehtävissä esimerkiksi mahdollisten asiakasryhmien muodossa, mutta kunnollista läpileikkaavuutta voisi opintosuunnitelmissa vielä vahvistaa. Läpileikkauksella tarkoitan sitä, että koko opintosuunnitelmassa otettaisiin vielä paremmin huomioon sosiaali- ja kirkon alojen jatkuvasti moninaistuva toimintaympäristö. Kun kirkon ja sosiaalialan tutkinnot kulkevat käsi kädessä muutenkin, olisi tulevaisuudessa järkevää etsiä myös opetuksen toteutukseen näitä yhteisiä yhdyspintoja. Erityisesti syrjinnän ja erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten ja ryhmien sekä ajankohtaisten ilmiöiden tarkastelua voisi vielä syventää. Toivonkin näkeväni tämän kaltaista suuntaa Diakonia-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmia päivitetessä.

On syytä nostaa esille myös sekä työelämäkumppanuuden että ohjausprosessin tarkastelu. Se, että työelämäyhteistyökumppaniksi valikoitui Diakonia-ammatti-

korkeakoulu, oli kiinnostavaa ja aivan uudenlainen kumppanuuden muoto itseleni. Erityisen innostavaa oli toteuttaa opinnäytetyö opintojensa puolivälissä olevalle vertaisryhmälle. Tämän kaltaisessa kumppanuudessa olisi tarkempi erottelu ja täsmällisempi ollut kuitenkin tarpeen. Vaikka työelämäyhteistyö Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa onnistui pääpiirteittäin hyvin, olisin kaivannut enemmän ohjausta ja yhteistä keskustelua työelämätahon edustajien kanssa. Koska ohjausprosessini oli katkonainen ohjaajien vaihtuessa muutaman kuukauden välein ja kommunikaation siten katketessa, voidaan todeta, että opinnäytteen aktiivisin työskentelyvaihe on ollut raskas ja epäkiitollinen.

Vuosi 2015 muutti, voisi jopa sanoa pysyvästi, tapaa jolla turvapaikanhakijatilannetta seurakunnissa katsotaan. Vaikka turvapaikanhakijoiden määrät ovat palautuneet tasolle ennen vuotta 2015, pakolaiskriisi on edelleen tosiasia ja tulee näkymään Suomessa myös tulevaisuudessa. Oli vuoden 2015 tapahtumia seurannut reaktio ja toiminta minkäläistä tahansa, nyt jokaisen seurakunnan täytyy ottaa turvapaikkatyö ja maahanmuuttajat osaksi käymäänsä strategista keskustelua. Kirkon toimintaa ohjaavat, kristilliseen lähimmäisenrakkauteen nojaavat arvot erottavat sen muista turvapaikkatyötä tekevästä toimijoista. Tämä tuo mukanaan myös suuren vastuun. Kirkon toimijoiden täytyy liittyä selkeämmin osaksi yhdenvertaisuustyötä tekeviä verkostoja – onhan kaikille tasavertaisen yhteiskunnan rakentaminen osa sen ydintehtävää.

Koulutuksen ja tiedon lisääminen turvapaikka-asioista jo opiskeluvaiheessa mahdollistaa uudenlaisen ajattelun viemisen seurakuntien eri työaloille. Tämä opinnäytetyö on paitsi ottanut osaa turvapaikanhakijoista käytävään keskusteluun, myös toivottavasti kehittää Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkollisten tutkintojen opetusta kohti monikulttuuristen sisältöjen läpileikkaavuutta.

LÄHTEET

- 8.11.1991/1055 v. 1993. Kirkkojärjestys. Saatavilla <https://www.fin-lex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055#L4>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. A (2018). Opetussuunnitelma. Sosionomi (AMK), diakoniatyö. Saatavilla <https://www.diak.fi/wp-content/uploads/2018/08/Diak OPS 2018 Sosionomi diakoniatyo.pdf>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. B (2018). Toiminnallinen oppinäytetyö- menetelmäpaja. [Diaesitys]. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (2019). Osaamisvaatimukset: sosionomi (AMK), diakoniatyö. Saatavilla <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi-amk-diakoniatyo/>
- Hakkarainen, P. & Kumpulainen, K. (2011). *Liikkuva kuva: Muuttuva opetus ja oppiminen*. [Rovaniemi]: Kokkola: Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta, mediapedagogiikkakeskus; Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Saatavilla <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/26957/978-951-39-4270-0.pdf>
- Hartonen M., Söderling I. & Korkiasaari J. Siirtolaisuus Suomessa ja Euroopassa. Opettajan opas. Siirtolaisuusinstituutin Erikoisjulkaisuja E1. Saatavilla <http://www.migrationinstitute.fi/files/pdf/siirtolaisuus-suomessa-ja-euroopassa/opettajan-opas.pdf>
- Hukari, A. (2009). Muslimit Suomessa. Teoksessa J. Komulainen ja M. Vähäkangas (toim.), *Luterilaisen suomen loppu* (s.122–151). Porvoo: Edita.
- Infofinland (2019). Syrjintä ja rasismi. Saatavilla 25.9.2019 <https://www.infofinland.fi/fi/elama-suomessa/ongelmatilanteet/syrjinta-ja-rasismi>
- Juusela, P (2.11.2017) Migri: Kristinuskoon kääntyneiden turvapaikkapuhuttelu voi sisältää yli 100 kysymystä. Kirkko & Kaupunki. Saatavilla <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/migri-kristinuskoon-kaantyneiden-turvapaikkapuhuttelu-voi-sisaltaa-yli-100-kysymysta>

- Juusela, P. (13.10.2017) Kristityksi kääntyneitä turvapaikanhakijoita pitää arvioida, mutta miten uskoa voidaan mitata? Kirkko & Kaupunki. Saatavilla <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/turvapaikanhakijoita-pitaa-arvioida-mutta-miten-uskoa-voidaan-mitata->
- Keskinen, S. (2009) Pelkkiä ongelmia? Teoksessa S. Keskinen, A. Rastas & S. Tuori (toim.), En ole rasisti, mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä. (s.33–46). Tampere: Vastapaino.
- Keskitalo, J. (2.10.2017) Ovatko turvapaikanhakijoiden kristinuskoon kääntymiset aitoja? Suomen Kuvalehti. Saatavilla <https://suomenkuva-lehti.fi/rajalla/2017/10/02/ovatko-turvapaikanhakijoiden-kristinuskoon-kaantymiset-aitoja/>
- Koivunen, K. (2018). Suomen nuoret jihadistit. Helsinki: Into-kustannus.
- Koli, H. ja Silander, P. (2002) Verkko-oppiminen. Oppimisprosessin suunnittelu ja ohjaus. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Konttori, J. (2018). Uskontolukutaito ja suomalainen uskonnotutkimus. Uskonnotutkija 2/2018.
- Korpaeus-Hellsten, T. ja Kojo-Gregoriadis, T. Monikulttuurisuus Helsingin seurakunnissa diakonian näkökulmasta. Teoksessa A. Koski ja A. Kostiainen (toim.), *Diakonia ihmistä varten. Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntien diakonian kehittämishanke 2010–2011*. (s. 37–42). (Helsingin seurakuntayhtymä). Saatavilla https://www.helsinginseurakunnat.fi/material/attachments/yhteinenseurakuntatyö/63PNVoX26/diakonia_ihmistä_varten.pdf
- Koski, A. ja Kostiainen, A. (2011). Diakonia ihmistä varten. Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntien diakonian kehittämishanke 2010–2011. Saatavilla https://www.helsinginseurakunnat.fi/material/attachments/yhteinenseurakuntatyö/63PNVoX26/diakonia_ihmistä_varten.pdf
- Kupias, P. ja Koski, M. (2012). Hyvä kouluttaja. Helsinki: Sanoma Pro.
- L 1325/2014. Yhdenvertaisuuslaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>
- L 301/2004. Ulkomaalaislaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301>

- L 434/2003. Hallintolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2003/20030434>
- L 731/1999. Suomen perustuslaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1999/19990731#L2P12>
- L 746/2011. Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskau-
pan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta. Saatavilla
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110746>
- Lautkankare, R. (2014). *Videon mahdollisuudet opetuskäytössä: Turun ammat-
tikorkeakoulun ViPeda-hanke*. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Maahanmuuttovirasto (31.1.2019). Vuoden 2018 tilastot. [https://tilas-
tot.migri.fi/#decisions/23330?start=576&end=587](https://tilas-tot.migri.fi/#decisions/23330?start=576&end=587)
- Maahanmuuttovirasto (4.2.2018). Vuoden 2017 tilastot: Turvapaikanhakijoita
selvästi edellisvuosia vähemmän – ensimmäisen hakemuksen jätti
reilut 2 100 hakijaa. Saatavilla https://migri.fi/artikkeli/-/asset_publisher/vuoden-2017-tilastot-turvapaikanhakijoita-selvasti-edellisvuosia-vahemman-ensimmaisen-hakemuksen-jatti-reilut-2-100-hakijaa
- Maahanmuuttovirasto. A (2019). Millä perusteella turvapaikan voi saada? Tur-
vapaikka Suomesta. Saatavilla [https://migri.fi/milla-perusteella-tur-
vapaikan-voi-saada](https://migri.fi/milla-perusteella-turvapaikan-voi-saada)
- Maahanmuuttovirasto. B (2019). Myönteinen päätös. Saatavilla
<https://migri.fi/turvapaikka-suomesta/myonteinen-paatos>
- Maahanmuuttovirasto. C (2019). Kielteinen päätös. [https://migri.fi/turvapaikka-
suomesta/kielteinen-paatos](https://migri.fi/turvapaikka-suomesta/kielteinen-paatos)
- Malkavaara, M. (2007). Historiallinen näkökulma kansainvälisen diakonian teo-
logiaan. Teoksessa K. Latvus ja A. Elenius (toim.), *Auttamisen teo-
logia* (s. 195–208). Helsinki: Kirjapaja.
- Mankkinen, T. (5.2.2016) Väkivaltaiset ääriliikkeet, miten niiden toimintaa en-
nalta ehkäistään ja miksi se on tärkeää. [Diaesitys]. Sisäministeriö.
Poliisiosasto. Rovaniemi. Saatavilla [http://sakasti.evl.fi/sa-
kasti.nsf/0/AC5F2E238116BBAEC2257F5B00374F47/\\$FILE/V%E4
kivaltaiset%20%E4%E4riliikkeet,%20miten%20niiden%20toimin-
taa%20enalta%20ehk%E4ist%E4%E4n%20ja%20miksi%20se%20
on%20t%E4rke%E4%E4tammikuu 2016 Tarja%20Mankki-
nen.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/AC5F2E238116BBAEC2257F5B00374F47/$FILE/V%E4kivaltaiset%20%E4%E4riliikkeet,%20miten%20niiden%20toiminta%20enalta%20ehk%E4ist%E4%E4n%20ja%20miksi%20se%20on%20t%E4rke%E4%E4tammikuu%202016%20Tarja%20Mankkinen.pdf)

- Neuvonen, R. (toim.) (2015). Vihapuhe Suomessa. Helsinki: Edita.
- Niemi, H. & Siirto U. (2017). Hätämajoituksesta Aleppon kelloihin: Evankelis-luterilaisten seurakuntien turvapaikkatyö Suomessa. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 49. Saatavilla [http://sa-kasti.evl.fi/julkaisut.nsf/B2D9A839490F9885C22580DD003E3453/\\$FILE/KKH_Hatamajoituksesta Aleppon kelloihin verkkojulkaisu.pdf](http://sa-kasti.evl.fi/julkaisut.nsf/B2D9A839490F9885C22580DD003E3453/$FILE/KKH_Hatamajoituksesta_Aleppon_kelloihin_verkkojulkaisu.pdf)
- Peda.net (11.5.2019). Kahoot. Saatavilla <https://peda.net/hankkeet/tvt-tietopankki/kahoot2/kahoot>
- Poliisi. (2019). Vihapuhe. Saatavilla <https://www.poliisi.fi/vihapuhe>
- Puukari, S. & Korhonen, V. (2013). Monikulttuurisen ohjauksen lähtökohdat. Teoksessa V. Korhonen & S. Puukari (toim.), *Monikulttuurinen ohjaus ja neuvontatyö*. Jyväskylä: PS-kustannus, 12–32.
- Puuska, K. (2012) Diakoniatyö ryhmissä ja lähiyhteisöissä. Teoksessa R. Gothóni, R. Helosvuori, K. Kuusimäki & K. Puuska (toim.), *Kantakaa toistenne kuormia. Diakoniatyön perusteet ja käytäntö* (s.111–150). Helsinki: Kirjapaja.
- Raamattu. Suomen evankelisluterilaisen kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttönottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Repo, N. (13.4.2018). Muukalaiset raamatussa. Pullakirkon plokikirja. Saatavilla <https://hermannindiakoniatalo.com/2018/04/13/muukalaiset-raamatussa/>
- Salo-Lee, L. (2009). Monikulttuurinen osaaminen ja kulttuurinen lukutaito. Tulevaisuus meissä. Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisuja 2009:40. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-485-766-6>
- Sisäministeriö (2017). Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2017. Sisäministeriön julkaisu 3/2017. Helsinki: Sisäministeriö. Saatavilla http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79235/03%202017_Vakivaltaisen%20ekstremismin%20tk%201_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Sisäministeriö. Maahanmuutto ja pakolaiset. Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan. Saatavilla <https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>

Suomen ev.lut. kirkko (2015). Kirkkoturvakäytäntö seurakunnissa 2015. Saatavilla [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/21297824E22C9061C22577580028EA55/\\$FILE/Kirkkoturvak%20seurakunnissa%202015.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/21297824E22C9061C22577580028EA55/$FILE/Kirkkoturvak%20seurakunnissa%202015.pdf)

Suomen ev.lut. kirkko. Sakasti. Diakonia Suomessa. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content43EA4D>

Suomen ev.lut. kirkko. Sakasti. Raamattu ja diakonia. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content1F8D7B>

Suomen ev.lut. kirkko. Sakasti. Turvapaikanhakijoiden tukeminen. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content3F9312>

Suomen ev.lut. kirkko. Sakasti. Turvapaikanhakijoiden tukeminen. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content3F9312>

Suomen Mielenterveysseura. Opas maahanmuuttajien parissa toimiville. Saatavilla https://www.mielenterveysseura.fi/sites/default/files/materials_files/opas_maahanmuuttajien_parissa_toimiville.pdf

Talentia (2017). Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. <http://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/>

Valtioneuvosto (7.2.2017). Väkivaltainen radikalisoituminen ja ääriliikkeiden toiminta ovat tulleet entistä näkyvämmiksi. Sisäministeriön tiedote. Saatavilla https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410869/vakivaltainen-radikalisoituminen-ja-aariliikkeiden-toiminta-ovat-tulleet-aiempaa-nakyvammiksi

LIITE 1. Tuntisuunnitelma

KELLONAIKA	AIHE	MENE- TELMA	VÄLI- NEET	TAVOITE
8.30-8.45	Alkusanat ja koulutuspäivän sisältö	Esitellyt, alkupohdinta (keskustelu)	PP	Opiskelijat tietävät, mistä on kysymys
8.45-9.05	Turvapaikanhakijat maahanmuuttajaryhmänä	Kahoot + luento	Puhelimet, kahoot-koodi	Opiskelijat ymmärtävät keskeisen käsitteistön ja tämänhetkisen tilanteen
9.05-9.15	Monikulttuurinen ohjaus	Luento		Opiskelija ymmärtää, mikä on monikulttuurisen ohjauksen erityisluonne
9.15-9.35	Diakoniset perustelut	Etsimistehävä	Puhelimet, fläppitaulu + tussit	Opiskelijat tietävät, mitkä ovat diakoniset perustelut auttaa turvapaikanhakijaa seurakunnassa
9.35-10.00	Turvapaikkatyö seurakunnissa	Keskustelu Riitta Holmlundin kanssa + luento	PP	Opiskelijat kuulevat esimerkin siitä, miten turvapaikkatyötä on tehty
10.00-10.15	TAUKO	TAUKO	TAUKO	
10.15-10.25	Ajankohtaista 1: Kristinuskoon kääntyneet	Video Ulla Siirto	Video	Opiskelijat saavat tietoa ajankohtaisesta ilmiöstä
10.25-10.40	Ajankohtaista 2: Kirkkoturva	Video + luento	Video + pp	Opiskelijat saavat tietoa ajankohtaisesta ilmiöstä
10.40-10.50	Ajankohtaista 3: ei-kristityt turvapaikanhakijat	Luento	PP	Opiskelijat saavat tietoa ajankohtaisesta ilmiöstä
10.50-11.00	Rasismi ja radikalisoituminen	Luento	PP	Opiskelijat ymmärtävät käsitteiden eron
11.00-11.20	Vihapuhe + mitä voit itse tehdä	Ryhmittehtävä	Tehtävän materiaalit	Opiskelijat osaavat tunnistaa vihapuhetta ja puuttua siihen

11.20-11.30	Palaute, loppusanat ja vapaaehtoinen hartaus	Survey Monkey	PP, survey Monkey-linkki	Opiskelijat antavat palautetta ja halutesaan hiljentyvät
-------------	--	---------------	--------------------------	--

LIITE 2. Opetustapahtuman ohjelma.

KOULUTUSPÄIVÄ KIRKOLLISTEN ALOJEN OPISKELIJOILLE:

Turvapaikanhakijat ja seurakuntatyö

8.30 Alkusanat ja koulutuspäivän sisältö

8.45 Turvapaikanhakijat maahanmuuttaryhmänä ja monikulttuurinen ohjaus

9.15 Kirkko ja turvapaikanhakijat, osa 1 (diakoniset perustelut, turvapaikkatyö seurakunnissa)

10.00 Tauko 15 min

10.15 Kirkko ja turvapaikanhakijat, osa 2 (kristinuskoon kääntyneet, kirkkoturva, ei-kristityt turvapaikanhakijat)

11.00 Rasismi, radikalisoituminen ja vihapuhe

11.30 Loppusanat, palautteen kerääminen ja vapaaehtoinen hartaus

Tervetuloa!

Diak

Anna Hiekkataipale 2019

LIITE 3. Opetustapahtuman materiaalit.

Turvapaikanhakijat osana seurakuntaa

Anna Hiekkataipale 13.9.2019

Opetustapahtuman tavoitteet

Opiskelija onnistuu vahvistamaan valmiuksiaan ja tietämystään liittyen turvapaikanhakijoihin seurakuntien ja diakoniatyön asiakkaina

Opiskelija rohkaistuu turvapaikkatyötä kehittävän työtteen omaksumiseen

KIR-jakson oma tavoite: ” (Opiskelija)... tietää kansainvälisen diakonian, lähetyksen sekä kirkon monikulttuurisuustyön lähtökohdat ja osaa soveltaa niitä seurakuntatyössä; osaa jäsentää ekumeenista keskustelua; tuntee uskontoteologian perusmalleja ja osaa soveltaa uskontodialogin periaatteita.

KOULUTUSPÄIVÄ KIRKOLLISTEN ALOJEN OPISKELIJOILLE:

Turvapaikanhakijat ja seurakuntatyö

- 8.30** Alkusanat ja koulutuspäivän sisältö
- 8.45** Turvapaikanhakijat maahanmuuttaryhmänä ja monikulttuurinen ohjaus
- 9.15** Kirkko ja turvapaikanhakijat, osa 1 (diakoniset perustelut, turvapaikkatyö seurakunnissa)
- 10.00** Tauko 15 min
- 10.15** Kirkko ja turvapaikanhakijat, osa 2 (kristinuskoon kääntyneet, kirkkoturva, ei-kristityt turvapaikanhakijat)
- 11.00** Rasismi, radikalisoituminen ja vihapuhe
- 11.30** Loppusanat, palautteen kerääminen ja vapaaehtoinen hartaus

Diak

Tervetuloa!

Anna Hiekkataipale 2019

Alkupohdinta

Ovatko päivän teemat sinulle entuudestaan tuttuja? Missä olet törmännyt teemoihin?

Mitä tiedät turvapaikanhakijoista?

Oletko tavannut turvapaikanhakijoita seurakunnissa?

Mitä odotat tältä opetustapahtumalta?

Turvapaikanhakijat maahanmuuttajaryhmänä

► Kahoot-visan kysymykset ja oikeat vastaukset

- 1 Mikä on yleisin syy maahanmuuttoon?
Työ/Opiskeul/Pakolaisuus/Perhesuhteet
- 2 - Kuinka suuri osuus maahanmuuttajista on turvapaikanhakijoita?
30% / 15% / **10%** / 20%
3. Paremmen elintason tavoittelu oikeuttaa turvapaikkaan totta / **tarua**
- 4 Mikä taho käsittelee turvapaikkahakemuksia?
Maahanmuuttopalvelut / Korkein hallinto-oikeus / Väestörekisteri / **Maahanmuuttovirasto**
- 5 Millä perusteella oleskeluoikeutta ei myönnetä?
Toissijainen suojelu / Kansainvälinen suojelu / Inhimilliset syyt / Pakolaisasema
- 6 - Kuinka monta turvapaikkahakemusta jätettiin vuonna 2017?
9887 / **5059** / 2344 / 15831
- 7 - Minkä tahon tehtävänä on järjestää turvapaikanhakijalle vastaanottoajan palvelut?
Maahanmuuttovirast / Pakolaisapu ry / **Vastaanottokeskus / YK**

Turvapaikanhakijat

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta

Suomesta voi saada turvapaikan sellainen henkilö, jolla on aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainon kohteeksi esimerkiksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi.

Myönteinen päätös voi perustua turvapaikan eli pakolaisaseman (4 vuotta + jatkolupa), toissijaisen suojelun (4v + jatkolupa) tai muun oleskeluluvan (terveydelliset syyt, perhesiteet, ym. inhimilliset syyt, 1v) myöntämiselle.

Jos perusteita turvapaikan myöntämiselle ei ole, henkilö saa kielteisen päätöksen. Päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen jossa se lähtee uudelle arviointikierrokselle. Jos hallinto-oikeuden päätös on myös kielteinen, voi muutoksenhakua jatkaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallinto-oikeuden myöntämällä valitusluvalla. Päätöksen pysyessä kielteisenä henkilön oleskeluoikeus lakkaa ja hänen täytyy poistua maasta.

Monikulttuurinen ohjaus

Pyrkimys huomioida ohjattavan tausta, kulttuuri, henkilöhistoria ja koko olemus mahdollisimman monipuolisesti

Yhdistävät näkökulmat; kokemuksellisuus, toimijuus, ajattelevuus, sosiaalisuus, kulttuurisuus, biologisuus, hengellisyys ja politiikka

Kulttuurisen erilaisuuden sensitiivinen huomioiminen ja suhteuttaminen omaan kulttuuriseen taustaan -> kulttuurinen lukutaito

Monikulttuurinen ohjaus

Dialogin, eli riittävän yhteisen ymmärryksen, rakentaminen

Traumojen, riskien ja erilaisten mielenterveyden haasteiden kohtaaminen

Riskitekijät lähtömaassa, matkalla ja kohdemaassa

Yhteisenä tavoitteena maahanmuuttajan kotiutuminen ja asiakasta kunnioittava palveluprosessi

Diakoniset perustelut

- Etsikää pienissä ryhmissä mahdollisimman monta diakonista/teologista perustelua turvapaikanhakijoihin liittyen, kaikki keinot ja lähteet sallittuja!

Diakoniset perustelut

Kirkkojen Maailmanneuvosto (1959): Diakonian palvelutehtävä *“kaikkien niiden hyväksi, jotka sen (kirkon) omassa keskuudessa ovat avun tarpeessa ja osattomia”*

Kirkkojärjestys: *“Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta.”*

Ekumeenisen neuvoston kirkkoturva-ohjeistus seurakunnille

Raamatunkohdat; kultainen sääntö, kaksoiskäsky, muukalaisuuden/pakolaisuuden teemat (esim. 1 Moos. 18, 3 Moos. 19:33-34, Ef. 2:19)

Seurakuntien turvapaikkatyö

- ▶ Vastuuvapaaehtoinen Riitta Holmlund
- ▶ <https://www.kirkonulkomaanapu.fi/ajan-kohtaista/artikkelit/turvapaikanhakijoiden-ravintola-antoi-lahjoituksen-kirkon-ulkomaanavun-pakolaistyohon/>
- ▶ <https://www.kotimaapro.fi/artikkeli/turvapaikanhakijoiden-tekema-kiitosillallinen-kaynnisti-saannollisen-ravintolatoiminnan-kirkolla/?katselukoodi=caad59a1cd564ad7382e1f9cf09c44a300e4de06731d1f39482212bd4e5df29e>
- ▶ <http://oulunkylainen.fi/2017/04/04/rauhaa-turvaa-ja-ruokaterveisia/>

Kristinuskoon kääntyneet

Kirkkohallituksen monikulttuurisuus/maahanmuuttotyön asiantuntija Ulla Siirto

<https://youtu.be/3fkCl7oOecU>

Kirkkoturva

- Kirkot ovat perinteisesti tarjonneet turvaa sitä etsivälle
- Nykyisin kirkkoturvalla tarkoitetaan tilanteita, joissa yksittäinen henkilö tai perhe kääntyy kirkon - käytännössä seurakunnan tai muun kristillisen yhteisön - puoleen hakeakseen turvaa, apua ja tukea kielteisen turvapaikkapäätöksen saatuaan tai jouduttuaan paperittomaksi muusta syystä
- Prosessi käynnistyy turvaa hakevan, ei seurakunnan aloitteesta

Kirkkoturva

- Seurakunta tai uskonnollinen yhteisö voi tarjota turvaa ja tukea käännytysuhan alla olevalle turvapaikanhakijalle siksi aikaa, kun hänen asiansa on uudelleen käsiteltävänä.
- Turvaa hakevan uskonnollisella taustalla ei tule olla vaikutusta seurakunnan päätökseen eikä seurakunnan tavoitteena saa olla turvaa hakevan kääntyminen kristityksi

Ei-kristityt turvapaikanhakijat

Kristinusko ja islam ovat eläneet rinnakkain jo 1500 vuotta. Kuitenkin islam uskontona ja ajatusrakenteena herättää edelleen niin paljon kysymyksiä ja epäilyksiä kristityssä Suomessa.

Turvapaikanhakijoiden kanssa työskentelevät kirkon työntekijät tarvitsevat tuekseen tietoa muun muassa islamiin kuuluvista keskeisistä elämänohjeista, eettisistä periaatteista ja ihmiskäsityksestä.

Kielteisiin mielikuviin islamista ovat vaikuttaneet väkivaltaisten, uskontoon löyhemmin ja tiiviimmin liittyvien ääriliikkeiden nousu etenkin viime ja tämän vuosisadan aikana -> mutta voiko oikeasti sanoa näin?

Ei-kristityt turvapaikanhakijat

Myös toisin uskovan kunnioittavalle kohtaamiselle löytyy ohjeistus kristinuskon sisältä.

Ajatus lähimmäisyydestä koskee jokaista ihmistä taustasta riippumatta. Jeesuksen esimerkkiä noudattaen kristityt ovat valmiimpia kohtaamaan toiseuden ja hyväksymään sen.

Kultainen sääntö ohjaa kirkkoa, sen jäseniä ja työntekijöitä, asettumaan toisen ihmisen asemaan ja tutkimaan toisen elämäntilannetta empaattisesti.

Radikalisoituminen

- ▶ Ilmiö, jossa yksilö tai ryhmä omaksuu tai kehittää äärimmäisiä eli ekstremistisiä asenteita liittyen esimerkiksi politiikkaan tai uskontoon
- ▶ Toisaalta voidaan arvioida Suomeen tulneiden turvapaikanhakijoiden radikalisoitumista, toisaalta Suomessa toimivien ääriliikkeiden ekstremististä toimintaa. Mitä esimerkkejä keksitte suomalaisesta ekstremismistä?
- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=aT4NmZTr0tU>
- ▶ Radikalisoitumisen uhka ei ole todellinen vain turvapaikanhakijoiden lähtömaissa. Myös kohdemaissa on paljon riskitekijöitä, jotka altistavat erityisesti nuoria miehiä radikalisoitumiselle ja äärijärjestöihin liittymiselle. Mitä nämä riskitekijät voivat olla?

Turvapaikanhakijoihin liittyvä lainsäädäntö ja asetukset

- ▶ Turvapaikanhakijoiden oikeusturvan takaa vastaanottoaikana laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (L 746/2011). Laissa määritellään vastaanottopalveluiden sisällöt, vastaanottorahan määrä sekä turvapaikanhakijoiden velvollisuudet. Ulkomaalaislaissa määritellään mm. maahantuloon, oleskelulupiin, työntekoon ja kansainväliseen suojeluun liittyvät yksityiskohdat. (L 301/2004).
- ▶ Yhdenvertaisuuslaki (L 1325/2014) ulottuu myös turvapaikanhakijoihin. Lain tarkoituksena on varmistaa viranomaisten sekä koulutuksen ja työnantajien toimien yhdenvertaisuus kaikille riippumatta henkilön taustasta tai asemasta yhteiskunnassa. Turvapaikanhakijoiden asioita ensisijaisesti käsittelevät viranomaiset ovat Maahanmuuttovirasto sekä vastaanottokeskuksen työntekijät. Samoihin perusteisiin nojaa myös hallintolaki (L 343/2003), jonka tarkoituksena on varmistaa hyvän hallinnon periaatteet.

Miten voit osallistua jo opiskeluvaiheessa?

- ▶ Vapaaehtoisuus erilaisissa järjestöissä; Pakolaisapu, SPR, Pelastakaa lapset ry, Turvapaikanhakijoiden tuki ry, Kotimajoitusverkosto yms, seurakunnat ja kunnat, vastaanottokeskukset
- ▶ Lue, seuraa tilanteita ja puhu asioista niiden oikeilla nimillä
- ▶ Vaikuta allekirjoittamalla aloitteita, vetoamuksia ja levittämällä niitä omissa kanavissasi
- ▶ Osallistu mielenosoituksiin
- ▶ Puutu vihapuheeseen tai syrjintään kun sitä kohtaat
- ▶ Tutustu ihmisiin uusista kulttuureista
- ▶ Keksittekö vielä lisää toimintaohjeita?

Palautekysely

- ▶ <https://fi.surveymonkey.com/r/FYP8Q55>

Kiitos mukanaolostasi ja
onnea opintoihin!

LIITE 4. Kyselylomake.

Palautekysely

1. Opetustapahtuman sisällöt olivat tarkoituksenmukaisia

2. Kouluttajan esiintyminen oli selkeää ja johdonmukaista

Täysin eri mieltä Täysin samaa mieltä

3. Käytetyt menetelmät (esim. Kahoot, videot, luento ym) auttoivat minua oppiman

Täysin eri mieltä Täysin samaa mieltä

4. ”Opiskelijat lisäävät tietämystään turvapaikanhakijoista ja heidän sijoittumisestaan diakoniatyön asiakaskuntaan. Tavoitteena on myös, että Diak:n kirkollisten alojen opiskelijat vahvistavat valmiuksiaan kohdata turvapaikanhakijoita seurakuntien asiakkaina sekä rohkaistuvat turvapaikkatyötä kehittävän työtöteen omaksumiseen.”

Opetustapahtuman tavoitteet täyttyivät mielestäni

Erittäin huonosti Erittäin hyvin

5. Opetustapahtuman sisällöistä on minulle hyötyä tulevaisuudessa

Ei ollenkaan Erittäin todennäköisesti

6. Opetustapahtuma oli onnistunut

Täysin eri mieltä Täysin samaa mieltä

7. Miten kehittäisin opetustapahtumaa?

8. Mitkä olivat oman oppimiseni kannalta tärkeimpiä asioita?

9. Mitä muuta haluan sanoa opetustapahtuman järjestäjälle?